27րդ ՏԱՐԻ Թիւ 7424 13 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1910 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 6 Octobre 1910 27me année N 7424

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Գրութիւնք ետ չեն տրուիր
Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել Դրդ էջը
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք
ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره‌كين بوياجيان
درعليه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Երբ Վիլհէլմ Բ. Գերմանիոյ կայսրը, իր մեծազօրդ հեռագիրը քաշեց Մեծն Բրիտանիոյ դէմ իր իրաւունքները պաշտպանող Թրանսվալի նախագահ Քրիւկէրի, այն օրը Մեծն Բրիտանիա հասկցաւ որ իր բուն թշնամին ոչ թէ իր դարաւոր թշնամին կոչուած Ֆրանսան է, այլ իր արենակից Գերմանիան, որ իր ցամաքային գերակշռութիւնը ստանալէ վերջ կը ջանար ծովային գերակշռութիւնն ալ ձեռք բերել։ Գերմանիա, հպարտ, Ֆրանսայի վրայ վերջին պատերազմին մէջ տարած յաղթանակէն, և ապաւինած իրեն դաշնակից եղող Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ, ամէն խնդրոյ մէջ Անգլիոյ դէմ կը կանգնէր, բայց իր այս ընթացքը իրեն սուղի նստաւ, որովհետեւ միւս տէրութիւնները ստիպուեցան ձեռք ձեռքի տալ իրեն դէմ, իբր հասարակաց թշնամիի մը դէմ։ Անգլիոյ Էտուարտ Է. թագաւորը առաջին անգամ յղացաւ Ֆրանսայի հետ բարեկամանալու գաղափարը, հակառակ որ այս վերջնոյն սրտին մէջ դեռ շատ թարմ էր Ֆաշոտայի պարտութեան յիշատակը, և այս գաղափարը իրականացուց Մարոքի խնդրին մէջ Ֆրանսայի պաշտպան կանգնելով։ Վիլհէլմ Բ. Թրանսվալի խնդրէն խրատուելու տեղ, իր ի Թանճէր տուած այցելութեամբ Մարոքի խնդիրը արծարծեց, և թէպէտ յաջողեցաւ Ֆրանսայի այն ատենուան արտաքին գործոց նախարար Տէլքասէն հրաժարեցնել եւ Ալճէզիրասի դեսպանախորհուրդը գումարել տալ, բայց արդիւնքը իրեն աննպաստ եղաւ, մանաւանդ որ ցաւօք սրտի տեսաւ թէ իր դաշնակից Իտալիան իսկ սրտով Անգլիոյ ու Ֆրանսայի կողմն է։ Անգլիա Ֆրանսայի հետ բարեկամանալէն վերջ՝ անոր շնորհիւ բարեկամացաւ նաեւ անոր դաշնակիցը եղող Ռուսիոյ հետ, որ մօտաւոր եւ ծայրագոյն արեւելքի մէջ իր մէկ հատիկ հակառակորդն է, և այսպէս կազմուեցաւ Եռեակ Համաձայնութիւնը որ աւելի զօրաւոր է քան Եռեակ Զինակցութիւնը։ Մնաց Իտալիա, որ ակամայ միացած է Աւստրիոյ հետ որ իր թշնամին է և յայտնի է որ վերջին պահուն պիտի թողու իր դաշնակիցները և պիտի անցնի Եռեակ Համաձայնութիւնը կազմող իր բարեկամներուն կողմը։

Հայ ազգին սեւ բախտէն, այս համաձայնութիւնը գոյութիւն չունէր, երբ Համիտ Գերմանիոյ դրդումներէն և Ռուսիոյ նպաստաւոր անտարբերութենէն քաջալերուած, կը կազմակերպէր հայկական ջարդերը և Հայաստանը արիւնով կ'ողողէր։ Պատմութեան արատ բերող այս խողխողումին լոկ հանդիսատես կ'ըլլային նաեւ մեր երիտասարդ թուրք եղբայրները, որովհետեւ հալածանքի կարգը իրենց եկած չէր դեռ։ Պերլինի դաշնագրով հայաբնակ գաւառներու բարենորոգման վրայ հսկելու պաշտօնը ստանձնող Անգլիա մինակ մնացած, պարզ ցոյցերով կը գոհանար եւ չէր համարձակեր գործի սկսիլ, քանի որ Արեւելքի քրիստոնեաներու պաշտպան Ֆրանսան անգամ կը լռէր իր դաշնակից Ռուսիոյ սիրոյն համար։ Իրաւ է որ Եռեակ Համաձայնութիւնը Կիլիկիոյ վերջին ջարդին ալ չմիջամտեց, բայց առիկա ոչ թէ Գերմանիայէն վախնալուն համար էր, այլ պատիւ մը ընելու համար Ժէօն-Թիւրք կառավարութեան որ քիչ մը պայմանաժամ ուզած էր Թուրքիան բարեկարգելու համար։

Սահմանադրական Թուրքիա սակայն հայրենասիրութենէ աւելի ազգայնամոլութենէ մղուած, չյաջողեցաւ կատարել իր խոստումը և իրականացնել Եւրոպայի յոյսերը։ Թէպէտեւ երկրին ապստամբ տարրերը քիչ ու շատ զսպեց և դեռ զսպելու վրայ է, բայց ներքին խնդիրները դեռ անլուծելի կը մնան, եւ ինչ որ ցաւալի է, համերաշխութիւնը կատարեալ չէ զանազան տարրերու միջեւ։ Հայը իր ցաւերուն դարմանին կը սպասէ, Արաբը անկախութիւն կ'ուզէ, Յոյնը իր առանձնաշնորհումներուն կառչած է, Պուլկարը հաւասարութիւն կը պահանջէ, Քիւրտը և Ալպանիացին Համիտի օրով իրենց ունեցած ազատութիւնը կը փնտռեն։ Ասոնց վրայ աւելցուցէք նաեւ արտաքին խնդիրները, զոր օրինակ Արեւելեան Ռումէլիի՝ Պուլկարիոյ հետ և Պոսնա-Հերսէկի՝ Աւստրիոյ հետ կցումները, և մանաւանդ Կրետէի խնդիրը, այն ատեն պիտի համոզուիք թէ երկրին վարիչները դիւրատար բեռ մը չէ որ ստանձնած են, և հետեւաբար սխալումներու ենթակայ են։

Թուրքիա բարեկարգուելու ու զարգանալու համար պէտք ունի չէզոքութեան, բայց ցաւօք կը տեսնենք որ փոխանակ չէզոք մնալու, կամ գոնէ Եռեակ Համաձայնութեան աւելի մօտենալու, սկսած է դաշնակցիլ Եռեակ Զինակցութեան հետ, ինչ որ ամենամեծ սխալ մըն է։ Սահմանադրական Թուրքիա ինչ օգուտ տեսաւ Գերմանիայէն, որուն խորհուրդներուն սկսած է հետեւիլ։ Ընդհակառակը Գերմանիան չէ՞ր որ երկրին խառնաշփոթ վիճակէն օգուտ քաղելով իր դաշնակիցին կլլել տուաւ Պոսնա-Հերսէկը և օր մը Սելանիկն ալ կլլել պիտի տայ։ Գերմանիան չէ՞ր որ իր շահուն համար մեզի կը վնասէ տէրութեանց առջեւ շարունակ ձեռքի տակէ խոչընդոտներ հանելով։ Մինչ Անգլիա, Ֆրանսա, Ռուսիա չէ՞ին կրնար մեր տկարութենէն օգուտ քաղել և քանի մը ոտնձգութիւններ ընել, մինչ չէ՞ին կրնար Կրետէն Յունաստանի տալ, ինչ որ արդէն Համիտի օրով խոստացած էին։ Մինչդեռ մենք որ պէտք ունինք Եռեակ Համաձայնութեան նիւթական և բարոյական աջակցութեան, անոր խորհուրդները կ'անտեսենք և գործիք կ'ըլլանք անոր հակառակորդներուն ձեռքը, այսօր Թունուզի խնդիրը կը քրքրենք, վաղն ալ Եգիպտոսի խնդիրը պիտի յուզենք, միւս օր ալ Սեւ ծովու խնդիրը։ Մեր երկիրը շատ ընդարձակ է և բաւական է մեզի. ջանանք զայն պահպանել, չէ թէ կորսուածին ետեւէն իյնալով. qui trop embrasse, mal étreint, կ'ըսէ առածը։

Առայժմ Կրետէի խնդիրը ունինք. չմտածենք ուրիշ բանի վրայ, եւ աշխատինք զայն նպաստաւոր կերպով լուծելու։ Մենք ոչ թէ Գերմանիոյ հետ, այլ Ռուսիոյ, Անգլիոյ, և Ֆրանսայի հետ դրացի ենք. հետեւաբար պէտք է հաշտ ապրինք անոնց հետ, բարեկարգենք երկիրը և միանալով պալքանեան փոքր տէրութեանց հետ՝ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դէպի Սելանիկ ճամբան գոցենք։ Անկեղծ բարեկամները սուտ բարեկամներէն զատելու է։ Գերմանիա և Աւստրիա-Հունգարիա իրենց կեղծաւոր խօսքերով մեզ խաբելու վրայ են, և չգոհանալով մեր հրապարակները իրենց ապրանքներով ողողելով, կուզեն մեր ճակատագրին ալ տէրը ըլլալ։ Անոնք մեզի կը թելադրեն դաշնակցիլ Ռումանիոյ հետ, իբր թէ Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի մօտալուտ զինակցութիւնը հակակշռելու համար, և այս կերպով Ռուսիոյ զայրոյթը կը գրգռեն մեզի դէմ։ Իրաւ է որ յառաջիկային ի դէպ պատերազմի Պուլկարիա և Յունաստան պիտի գործակցին, քանի որ Մակեդոնիոյ խնդիրն ալ չէ լուծուած, բայց առայժմ Ռումանիոյ հետ մեր զինակցութիւնը օգուտէն աւելի վնաս ունի թէ՛ մեզ և թէ Ռումանիոյ որ իր չէզոքութեան շնորհիւ այնքան բարգաւաճ վիճակ մը ստացած է։

Հիմակուընէ այս զինակցութեան լուրը իր վնասակար հետեւանքը ունեցաւ ֆրանսական փոխառութեան խնդրոյն մէջ։ Ֆրանսա մեր ուղղութեան վրայ կասկածելով իր փոխատուք դրամին վճարման համար երաշխաւորութիւն և գործածութեան համար ալ ապահովութիւն կը պահանջէ։ Պիտի ստիպուինք համակերպիլ, քանի որ դրամի պէտք ունինք, որովհետեւ եթէ Ֆրանսա մերժէ, իր բարեկամներն ալ նոյնը պիտի ընեն, [illegible] հակառակորդները իրենց բաւելու չափ հազիւ ստակ ունին։ Քանի մը հայրենասէր օսմանցիներ կ'առաջարկեն ներքին փոխառութիւն մը կնքել, առանց մտածելու թէ մենք մեր վաճառականութեան համար իսկ օտարին դրամին պէտք ունինք, և յետոյ միթէ խոհեմութիւն չէ՞ աւելի նեղ պարագաներու համար պահել մեր քիչ մը դրամը։

Քանի մը ամիսէ ի վեր պատերազմական պատրաստութեանց համար տենդոտ գործունէութիւն մը կը տեսնուի Թուրքիոյ, Յունաստանի և Պուլկարիոյ մէջ. ռազմափորձի պատրուակին տակ զօրքերը ի զէն կը կոչուին և սահմանագլուխներու վրայ կը հաւաքուին, որով շատեր պատերազմը մօտալուտ կը նկատեն։ Պատերազմը հաւանական չէ, քանի որ Եւրոպա չուզեր, բայց այսու հանդերձ անկարելի ալ չէ։ Կրետական խնդիրը, հակառակ Թուրքիոյ պնդումներուն, դեռ չէ կարգադրուած. առայժմ սթաթիւքուօն պիտի պահպանուի, քանի որ պաշտպան չորս պետութիւնները կը պատասխանեն թէ վերջնական կարգադրութեան ժամանակը չէ եկած, թերեւս օր մը համաձայնութիւն մը գոյանայ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ։ Այն պարագային սակայն որ Յունաստան անխոհեմ ձեռնարկ մը ընէ, օսմանեան բանակը Թեսալիա պիտի արշաւէ, իր բռէսդիժը երկրին մէջ պահելու համար, և ամէն ատեն պատերազմը անակնկալներով լեցուն է։

Ներկայիս, մենք կարօտ ենք Ֆրանսայի դրամին, Անգլիոյ պաշտպանութեան և Ռուսիոյ բարեկամութեան. պէտք չէ որ զանոնք վշտացնենք, անոնց հակառակորդներէն դրդուելով, այլ պարտինք անոնց անշահախնդիր խորհուրդներուն հետեւիլ, բարեկարգելու և զարգացնելու համար երկիրը։ Թուրքիոյ շահը կը պահանջէ հաշտ ապրիլ մանաւանդ Եռեակ Համաձայնութեան հետ որ օր մը քառեակի պիտի փոխուի Իտալիոյ միացմամբը, որովհետեւ առայժմ այս Համաձայնութիւնը գերակշիռ դիրք մը գրաւած է աշխարհիս վրայ, ի հարկին իրեն օժանդակ ունենալով Միացեալ Նահանգներն ու Ճափոնը։

Գ. Տ.

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ՄԱՐԶՈՒԱՆԻ ՄԷՋ

Վերջապէս իրականացաւ։

Հայն ալ զինուոր եղաւ։ Մարզուանն ալ տեսաւ իր հայ զինուորները օսմ. բանակին, որը նախասահմանադրական ռէժիմի օրով էր միայն ժամանցավայրը իսլամ երիտասարդութեան, և այդ իսկ պատճառով էր որ յաճախ կը նախատէին ու արհամարհանքով կը վարուէին ընդհանրապէս ամբողջ քրիստոնեայ ազգութիւններուն հետ և մասնաւորապէս Հայերուն հետ, նկատելով զանոնք անպէտ տարր մը օսմ. հայրենիքին մէջ, քանի որ ան չէր գար իր բաժին-մասնակցութիւնը բերելու հայրենիքը պաշտպանելու մեծ գործին մէջ։ Խեղճ Հայը մէկ կողմէն քաղաքացիական իրաւունքի զրկանքն էր որ կը կրէր, իսկ միւս կողմէն, իր ձեռքէն յանիրաւի խլուած իրաւունքին համար նախատինքներ ընդունելու դատապարտուած էր։

Ահա այս ազգերու համերաշխութեան գործին մէջ ամենամեծ խրամատը բացող խտրականութեան ոգին էր որ վերցուած եղաւ քրիստոնեաներու զինուորագրութեան հարցին լուծումովը։ Եւ այդ ազգերու իրաւահաւասարութեան փառաւոր դարաշրջանին հաստատութիւնն էր որ տօնուեցաւ օգոստ. 30ին Մարզուանի հայերու մեծ եկեղեցիին մէջ։

Հանդէսը շքեղ ու փառաւոր էր, և պատիւ կը բերէր զայն կազմակերպողներուն։ Կարգապահութիւնը կատարեալ էր։

Թէեւ կանխաւ եղած յայտարարութեան համաձայն, եկեղեցիին բակը պիտի կատարուէր հանդէսը, սակայն հոն [illegible] նմանը չտեսնուած բազմութեան պատճառաւ Թաղ. Խորհուրդը հարկադրուեցաւ եկեղեցիին դուռները բանալ տալով, և հրաւիրել ժողովուրդը ներս։

Շրջականներուն մէջ իր մեծութեամբ հռչակաւոր եկեղեցին քանի մը վայրկեանի մէջ լեցուած էր երկսեռ բազմութեամբ մը։

Հայ զինուորները առաջնորդութեամբ զգեստաւորուած դրօշակակիր դպիրներու, առաջնորդուեցան եկեղեցիէն ներս «Ազատն Աստուած» երգելով և նուագով։ Անոնք զինուորական կարգապահութեամբ՝ ժողովուրդին բուռն ծափերուն մէջ «պատուագին տեղ»ը բարձրացան, իրենց մէջ տեղը ունենալով նուագախումբը և երգիչ դպիրները։

Հանդէսին նախագահը, հանդէսը բանալով՝ պարզեց անոր նշանակութիւնը և ողջունեց Հայ զինուորները։

Նախ երգուեցաւ «Հուրիյէթ մարշ»ն, ուրկէ յետոյ բանախօսելու հրաւիրուեցաւ Արմենակ Եազըճեան, որ օրուան պատշաճ բանախօսութեամբ պարզեց ներկայ իրականութիւնը։ Յետոյ խօսեցաւ Անդրանիկ Գըլըճեան, որ հիմ ունենալով իրեն քաղաքացիական իրաւունքի տեսակէտէն տարուած մեծ յաղթանակը, բացատրեց թէ ի՛նչ մեծ դարաշրջան մըն էր որ բացուած եղաւ հայ ազգութեան մէջ զինուորագրութեամբ, թէ ի՛նչ պարտականութիւններ ունէին հայ զինուորները Սահմանադրութեան, հայրենիքին նկատմամբ, և պարզեց անոնց կատարելիք դերը օսմ. բանակին մէջ՝ սահմանադրական գաղափարներու ծաւալումին համար։ Ի վերջոյ բեմ բարձրացաւ տեղւոյս Ազգ. Ս. Ակ. վարժարանի տեսուչ Գագիկ Օզանեան, որ իրեն յատուկ պերճախօս լեզուով և շեշտաւ ի վեր հանելէ յետոյ Հայուն կեանքը, մանաւանդ ծանրացաւ Հայուն 25 տարուան յեղափոխական գործունէութեան վրայ և եզրակացուց թէ զինուորագրութիւնը ո՛չ թէ այսօր կը սկսի Հայերուն մէջ, այլ ան սկսած է քառորդ դար առաջէն։ Մենք քսանըհինգ տարիներէ ի վեր ունեցած ենք գաղափարի և յեղափոխութեան զինուորներ, որոնք կռուեցան՝ իրենց նպատակին յաջողութիւնը ապահովելով այսօրուան օսմ. զինուորագրութիւնը ձեռք ձգելու համար։

Հայ զինուորներու կողմէն խօսեցաւ զինուոր Յարութիւն Արէլեան, որ՝ յայտնելով թէ ի՛նչ մեծ ու անհուն ուրախութեամբ կերթան հայրենիքի պաշտպանութեան մեծ գործին նուիրելու իրենց անձը, յարեց թէ պատրաստ են իրենց արեան վերջին կաթիլը թափելու հայրենիքի սիրոյն համար։ «Հայրեր ու մայրեր ըսաւ ան, բնաւ մի ցաւիք որ ձեր զաւակները կը հեռանան ձեր մօտէն, այլ ընդհակառակը ուրախացէք որ անոնք կ'ըլլան առաջին դրօշակիրները քաղաքացիական իրաւունքի մեծ յաղթանակին և հայութեան ստրկութեան բարձման հաւաստիքները։ Մենք պիտի չխոնարհեցնենք մավզերները հայրենիքի պաշտպանութեան և Սահմանադրութեան տեւականութեանը համար։ Աս մեր ամենագողտր երջանկութիւնն է, և գոհ սրտով ու երջանիկ հաւատքով կ'ըսենք ձեզ մնաք բարով։»

Շատ խոր տպաւորութիւն մը գործեց հայ զինուորին բանախօսութիւնը ներկաներուն վրայ և ծափերով ողջունեցին անոր խօսքերը։

Նախագահը հանդէսը փակուած հռչակեց և հայ զինուորները երգելով «Հուրրիյէթ քանթօ»ն, եկեղեցիէն դուրս ելան և առաջնորդուեցան զօրանոց։ Իրենց կը հետեւէին ամբողջ քաղաքացիները։

Զօրանոցին առջեւ ալ բանախօսեցին կարգաւ բրոֆ. Գէորգ Կիւլեան թուրքերէն լեզուով, Աւետիս էֆ. Կիւլպէնկեան հայերէն լեզուով։ Իսկ զինուորներու կողմէն թուրքերէն լեզուով բանախօսեց Յովհաննէս Տիվանեան, որ ի միջի այլոց ըսաւ. թէ մենք թշնամիին գնդակները պիտի ընդունինք մեր ճակտէն, ոչ թէ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (38)

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՐՔԵՐ)

ՀԵՂԻՆԱԿ՝
ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

— Նշանաւորն ալ խօ՛սք է, հինգ տարուան հաճի Թումիկը կը ճանչնայ...։

— Արդեօք ո՞չ կուգայ։

— Չեմ կարծեր, հոս մօտերը արճաբան մը գնաց քանի մը բարեկամներ տեսնելու, երկու օր է գործի վրայ է Թուղթ մը կայ, ստորագրութիւն կը ժողվէ կոր... ա՛լ լմնալու մօտ է, Թուղթին վրայ արդէն ստորագրութիւն դնելիք տեղ չմնաց ... ուրիշ մը ըլլար նէ՝ տասը ստորագրութիւն չէր կրնար ժողվել ամա, հաճի Թումիկին խաթրը ամէն մարդ կը սիպէ... անոր չէ չեն կրնար ըսել։

— Ինչ Թուղթ է որ...

Միւսը տեսնելով որ երիտասարդը իր խօսքերովը կը հետաքրքրուի, օղիին շիշն ու գաւաթը առաւ և եկաւ անոր տեղանը բազմելու։

— Ծօ՛, Գառնիկ, սա մէզէները հոս բեր, մը գոռալով գինետան աշկերտին։

— Էֆէնտիմ, շարունակեց յետոյ ձայնը ցածցնելով ու իբր թէ խորհրդաւոր գաղտնիք մը հաղորդելու ձեւով, մահալլէնիս գէշ մը կայ եղեր. մէկը առած նստած, մեր հաճի Թումիկը կ'իմանայ, հեմէն Թուղթ մը գրել կուտայ որ այդ նամուսըզները տունէն հանուին որ ամենուս պատիւը տեղը գայ, իշտէ այդ Թուղթ ստորագրել տալու համար բան գործ ձգած է, ինչու որ սա գիշեր պիտի տանի Թաղական Խորհուրդին թէսլիմ ընէ։

— Դուն ալ ստորագրեցի՞ր...

— Հարկաւ, չէ թէ ստորագրել, [illegible] պէտք ըլլայ նէ՝ պօյունս կը պառկիմ Թուղթին տակը։

— Ըսել է այդ կնոջ ու երիտասարդին անբարոյական ըլլալնուն վստահ ես։

— Ո՛չ կինը կը ճանչնամ, ո՛չ ալ երիտասարդը, մինչեւ այսօր ալ խօսքերնին անգամ լսած չէի, անուննին ալ չեմ գիտեր...

— Ուրեմն ինչպէ՞ս առանց Թուղթ մը կը ստորագրես։

— Հաճի Թումիկը ստորագրէ՛ ըսաւ, անիկա պօշ տեղը բան չըներ։

— Ուրեմն միայն անոր խօսքին վստահելով ստորագրեցի՞ր...։

— Ճանըմ, հաճի Թումիկը անանկ թեթեւ կերպով գործի մէջ չմտներ... հեմ կարելի՞ է անոր խաթրը կոտրել, ուզածը ինչ է որ... ստորագրութիւն մը, փարայով չէ եա...

Ու մարդը իր օղիի գաւաթը պարպեց և ուրիշ մը ապսպրեց։

Երիտասարդը տխուր մտածումներու մէջ ինկած էր. կը գիտէր այդ մարդը որ ներքնապէս բարեմիտ մէկը կը թուէր, և որ սակայն իր տգիտութեան, խորհելու և դատելու կարողութենէն զուրկ ըլլալուն պատճառաւ, անգիտակցաբար ու միամտօրէն չարութեան մը, գուցէ ստորին վրէժխնդրութեան մը, գործիք կ'ըլլար։

— Ինձ մտիկ ըրէ, բարեկամ, ըսաւ Սերգիս, այդ ստորագրութիւնը որ առանց գործը մօտէն քննելու դրեր ես Թուղթին տակը, գիտե՞ս ի՛նչ պիտի ընէ։

— Ինչ, հարցուց միւսը։

— Գուցէ երկու անմեղ անձեր խայտառակաբար տունէն վռնտուելու պատճառ պիտի ըլլայ, խեղճ աղքատ որբեւայրի մը պատիւը պիտի արատաւորէ, պարկեշտ երիտասարդի մը երեսին մուր պիտի քսէ...։ Միթէ կը ներէ՞ որ այդ գէշութիւնը ընես մարդիկներու որոնք չես ճանչնար իսկ և որոնք քեզի չարութիւն մը չեն ըրած, միմիայն հաճի Թումիկին խաթրը չկոտրելու համար...։

Միւսը որ կառքի նորոգութիւններ ընող վարպետ մը քով գործաւոր էր, պարկեշտ, պարզամիտ և իրաւամբ բարեսիրտ, այս խօսքերէն յուզուեցաւ, ուզեց ինքզինք արդարացնել, կրկին գինեպանին վկայութեանը դիմելով։

— Բայց հաճի Թումիկ աղան անանկ մարդ չէ. հարկաւ համոզուեր է որ մեզ ալ համոզեց։

— Կարելի է զինքը խաբած են... մարդս անսխալ չէ։ Ասանկ ծանր խնդիրներու մէջ թեթեւ կերպով գործ տեսնելը մեծ մեղք է... ես վստահ եմ որ այդ կինն ու երիտասարդը անմեղ են... ո՞րչափ ատենն է որ ձեր գեղ եկած են։

— Վեց ամիսէ ի վեր հոս են եղեր։

— Լա՛ւ, այդ վեց ամսուան միջոցին օր մը օրանց վրանին խօսք մը լսուեցա՞ւ, տուներնին խնդիր մը, կռիւ մը ելա՞ւ, Թաղին մէջ գայթակղութեան պատճառ եղա՞ն...։

— Իրա՛ւ որ ես բան մըն ալ չեմ իմացած, միւսներն ալ որոնք Թուղթը ստորագրեցին, անոնք ալ բան մը չէին գիտեր կոր...

— Տեսա՞ր մի, գոչեց Սերգիս, ինչպէ՞ս կ'ըլլայ որ մէկ օրէն միւսը այդ կինը գէշ եղաւ, անբարոյական ու բոզ եղաւ։

Գործաւորը բոլորովին պղտորուեցաւ, իր մտքի անդորրութիւնը խախտեցաւ և յանկարծ երիտասարդին դառնալով հարցուց.

— Է՛, հիմա ինչ ընելու է... հաճի Թումիկն ալ չեկաւ որ գործը անկէց աղէկ մը հասկնայինք։

Սերգիս մտքին մէջ ծրագիր մը պատրաստած էր, աչքը գինետան մէջ նստողներուն վրայ ժուռ ածեց և ըսաւ.

— Հոս նստողները ամէնքն ալ ստորագրա՞ծ են Թուղթը։

— Գրեթէ ամէնքն ալ ստորագրած են, միայն սա նստողը չուզեց ստորագրել, պատասխանեց գործաւորը, իրենցմէ երկու սեղան վեր գտնուող մէկը ցոյց տալով։

— Ո՞վ է որ։

— Ուստա Սիմոն կ'ըսեն, մառանկոզ է...։

Այս այն սակաւաթիւ անձերէն մէկն էր որ, ինչպէս ընթերցողները գուցէ կը յիշեն, թեթեւ կերպով պաշտպան կանգնած էր այրի կնոջ։

— Ինչպէ՞ս մարդ է։

— Շնորհքով, ամուսնացած, զաւակներու տէր մարդ է... հեմ սա կնկան նստած սօխախը կը նստի, երկու տուն վեր... ուստա Սիմոնը իլլէ չստորագրեց ըսելով որ ինք անոնց մօտը կը նստի և օր մը օրանց մէկ անպատիւ վարմունքնին չէ տեսած։

Սերգիս ներքին ուրախութիւն մը զգաց, բայց յայտնի չըրաւ։ Գինեպանին աշկերտը կանչեց և ըսաւ որ իրենց շիշ մը օղի բերէ, յետոյ գործաւորին դառնալով.

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

կռնակներէն։ Ծափերով ընդունեց ընդհ. հասարակութիւնը հայ զինուորին այս խօսքերը։ Ամէնէն վերջը գեղեցիկ խրատական մը խօսեցաւ տեղւոյս գօլ-աղասին։ Ու զինուորները լուսանկարը առնելով ճամբայ դրին զանոնք դէպի Պոլիս, Թըւով 125 զինուորներ, որոնց 84ը հայ և 41ը յոյն էին։

Չի մոռնանք յայտնել մեր շնորհակալութիւնը Հավզայի հասարակութեան, որ այնքան լաւ ու փառաւոր ընդունելութիւն մը ըրեր է մեր զինուորներուն։

ԴԻՏՈՂ ՄԸ

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Հունձքերը կը քաղուին. հասոյթն առատ է, ցորենի քիլէն (24 օխա) 23, գարինը՝ 13 դահեկան կ'արժեն. գարնան 48 և 30 էր։ Երկրագործը 60 և 35ով առած էր 3 ամսուան ապառիկ. հիմա պիտի վճարէ մէկին 3 համեմատութեամբ։ Քաղուորները որանները կը դիզեն արտերը, բայց սայլերը ցանցառ ու դանդաղ կը փոխադրեն կալերը. պաճարախտը՝ որ մեծ կոտորած կընէ Կարնոյ և Տրապիզոնի վիլայէթները ախոռներուն մէջ ոչ եզ թողուց և ոչ կով. օրինակի համար Բարավրակ գիւղը նախորդին 500 կենդանիներէն 250ը առաւ. մշակին 5 եզէն 4ը։ Բարեբախտաբար ձիու և իշու սատակում չկայ, տեղ տեղ ատանք կը գործածուին կալսելու գործին։ Յուսահատական վիճակ, նոր եզներ գնելու դժուարութիւն կայ, ուրկէ՞ց բերեն, ամէն տեղ կոտորած. գանէ շատ մը էշեր գտնուէին։ Կիներուն հաւաքն ալ կը մաղթէ որ հիւանդութիւնը մանր մալին զարնէ (էշին, ձիուն) որպէսզի յատակ մալը (եզն ու կով) փրկուին, բայց ինչ մնաց յատակ մալէն որուն փրկանք տայինք խեղճ էշերը։

Առաջին հայ զինուորները կը հաւաքուին. քաղաքէն 20 հատ ներկայ են, Վահան Շահտանեան, Յակոբ Մոմճեան, Երուանդ Սիմոնեան, Յակոբ Մ. Յովակիմեան, Մինրան Փիրէյեան, Թադէոս Ղարիպեան, Սմբատ և Յովհաննէս Բարթույեան, Տիրան և Յարութիւն Բիւլանեան, Բագարատ Վարդերեսեան, Տրդատ Տէօլպէնտեան, Երուանդ Ղազարեան (Թզուկ), Մարտիրոս Մոռեան, Ռափայէլ Մարգարեան, Գարեգին Ղարիպեան, Յաբէթ Արզարեան, Խաչատուր Ղարիպեան, Յովսէփ Սէյրեան, Ստեփան Լաղեան։ Իսկ բացակայ են Տրապիզոն, Սպեր, Ռուսաստան և Քանատա, 21 տղաք։ Համազասպ և Վահան Աղապապեան, Հմայեակ և Մեսրոպ Համբարձումեան, Վարդան Բարթույեան, Գառնիկ Սվաճեան, Գրիգոր և Համբարձում Մառէնճեան, Մանուկ Թորոսեան, Հմայեակ Դերձակեան, Խաչատուր Մ. Յովհաննէսեան, Գրիգոր Ժամկոչեան, Սահակ Հալաճեան, Անդրանիկ Պարոնեան, Յովհաննէս Շիւշէյեան, Սարգիս Յովսէփեան, Արամ Թաշըյեան, Վաղարշ Մելիքսեթեան, Արամ Աղամեան, Համբարձում Վարդերեսեան, Խաչատուր Սէրտարեան. բացակայ է նաև Անաստաս Թօթոսեան միակ յոյն զինուորը։ Գիւղերէն ալ հետզհետէ կուգան, երէկ ժամանեցին Բարավրակի 4 զինուորները, Արշակ Թորոյեան, Մկրտիչ Ֆիտանեան, Անդրանիկ Բեանեայեան, Զօրիկ Տ. Մինասեան, իսկ Ռուսաստան կը գտնուի Եսայի Պաղտօյեան։

Ամսոյս 28 շաբաթ օր պիտի մեկնին զինուորները դէպի Պոլիս։ Յաջորդով պիտի ամբողջացնենք ցանկը Բաբերդ գաւառի հայ և յոյն զինուորներու։ Բոլորն ալ ուրախ տրամադրութեան ներքև են։ Բացականերուն համար օրինական կոչ եղած է։

Բաբերդ Մ. ՍԱՆՈՍԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՄԵԾ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ ԼԻԶՊՈՆԻ ՄԷՋ

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆՆԵՐԸ՝ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

ՊԱԼԱՏԸ ՌՄԲԱԿՈԾՈՒԱԾ

Ռիւթէրի գործակալութեան մէկ հեռագիրը, երէկուան թիւով, հետեւեալ խիստ ծանրակշիռ և զգայացունց դէպքը կը հաղորդէ. «Լիզպոնի մէջ յեղափոխութիւն ծագած է։ Հանրապետականները տիրացած են թագաւորական պալատին, ռմբակոծելէ յետոյ զայն»։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱՑԻ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ

Թայմզ շահեկան նամակ մը հրատարակած էր Եգիպտական խնդրին վրայ, նշանաւոր հեղինակ մը Նավիլի ստորագրութեամբ։ Տը Նավիլ Եգիպտոսի մէջ երկար տարիներ ապրած է։ Ժընէվի մէջ վերջերս գումարուած եգիպտացի ազգայնականներու միթինկին ներկայ գտնուած է։ Այդ նամակին մէկ մասը կը խօսի այն ճառին վրայ, զոր անգլիացի ընկերվարականներու պետ Քէյր Հարտի արտասանած է միթինկին մէջ։ Քէյր Հարտիի ունեցած արհամարհանքը իր կառավարութեան դէմ՝ այնքան խորունկ է որ իր գործունէութիւնը մասնաւոր ուժ մը կըստանայ անով։ Պ. տը Նավիլ իր նամակին մէջ չի մեկնաբաներ Անգլիացիներուն վերաբերեալ մասը։ Կը թողու որ Սըր Էտուար Կրէյ պաշտպանէ իր վերջին յայտարարութիւնը թէ «Եգիպտոսի գրաւումը այլեւս պարզապէս ժամանակաւոր միջոց մը չէ»։ Բայց մանրապատում կերպով կը խօսի Եգիպտացիներուն վերաբերեալ մասին վրայ, ինչպէս և այն Թռուցիկին վրայ, որով Քէյր Հարտի իր հայրենակիցներուն կառաջարկէ բացատրել իրերու ճշմարիտ վիճակը»։ Այդ Թռուցիկը, ապահովաբար, կը խորհի տը Նավիլ, կը ծառայէ միայն «սխալ գաղափար մը տալ երկրին ճշմարիտ վիճակին վրայ»։ Տը Նավիլ Եգիպտոսը կը ճանչնայ քառասուներկու տարիէ ի վեր և ամիսներով ապրած ու գործած է Ֆէլլահներուն հետ։ Ուրեմն ուղղակի կերպով ծանօթացած է անոնց վիճակին, ինչ որ ազգայնական գործիչներէն ոչ մէկը ունի։ Անգլիա, կ'ըսէ, սկիզբէն ի վեր Ֆէլլահին պաշտպանը եղած է իր նախկին տէրերուն դէմ և մինչեւ հիմա անոնց պաշտպանն է։ Այս պաշտպանութեան ամենէն ցայտուն արդիւնքն է դրամի մասին անոր ըմբռնումին փոփոխութիւնը։ Ֆէլլահին համար դրամը՝, առաջ, պահուելիք բան մը էր, բայց հիմա ապահով է թէ ինչ որ կը շահի՝ հարստահարիչներու կողմէ չպիտի յափշտակուի։ Հետեւաբար «փոխանակ թաղելու շահած դրամը, հող կը գնէ անով, յաճախ շատ սուղ գին մը վճարելով»։ (Ֆէլլահներուն դրամ թաղելու սովորութիւնը՝ հակառակ տը Նավիլի այս հաստատումին՝ բոլորովին անհետացած չէ դեռ, մանաւանդ Վերին Եգիպտոսի մէջ, որովհետեւ լորտ Քրոմըր իր 1906ի տեղեկագրին մէջ՝ մեծ տագնապին վրայ խօսելով՝ կ'ըսէր թէ Վերին Եգիպտոսի մէջ միլիոնաւոր գումարներու հասնող գանձեր կան ծածկուած հողին տակ)։ Շատ դժուար է գտնել աւելի կարկառուն օրինակ մը այն յառաջդիմութեան զոր Եգիպտոս ըրած է անգլիական գրաւումէն ի վեր, զոր Քէյր Հարտի անիրաւ կը գտնէ։ Բայց եթէ Ֆէլլահը այսօր հողատէր մը եղած է՝ իր նախկին վիճակէն յառաջդիմական բան մը պահած է։ Անիկա «բնազդային անվստահութիւն մը ունի էֆէնտիներէն ու փաշաներէն»։ Յիշատակները զոր հարստահարութեանց շրջանը իր ետեւ ձգած է՝ երկարեն և անոնք կրնան երբեմն վերակենդանանալ չար բախտին վերադարձովը՝ բնիկ պաշտօնատարի մը կողմէն։ Ֆէլլահը «դեռ չափահաս տղէն ու չափազանց երկչոտ է՝ ինքզինքը պաշտպանելու համար» եւ եթէ անգլիացի պաշտօնատարները երկրէն հեռանան՝ անիկա դիւրաւ որսը մը պիտի դառնայ բոլոր զեղծումներուն զոր ազգայնութեան հիացողները կը փափաքին վերահաստատել։ Շատ հետաքրքրական հանգիտութիւն մը կը նշմարուի Եգիպտոսի Ֆէլլահին և Հնդկաստանի բնիկին միջեւ։ Երկուքն ալ ունեցածնին կը պարտին անգլիացի աչքերուն։ Բոլոր այն օրէնքները որոնցմէ այնքան օգտուած են Հնդկաստանի բնիկները՝ պատրաստուած ու քուէարկուած են Հնդկական Խորհուրդին մէջ անգլիացի պաշտօնատարներու կողմէ, հակառակ յամառ ընդդիմութեանը այն հնդիկներու դասին, որ նոր ուժով կը հայթայթէ ազգայնական շարժումին։ Տը Նավիլ, որ չի ճանչնար Քէյր Հարտին, ինչպէս կը ճանչնան զանիկա իր անգլիացի հայրենակիցները, կը զարմանայ անոր այս անհետեւողականութեանը մասին։ Մենք Եգիպտոսի մէջ կը գտնուինք, կը յայտարարէր Քէյր Հարտի, միայն ստոր դրամատէրներուն շահուն համար։ Բայց չի գիտեր թէ Ֆէլլահներուն իրական թշնամիները իր կրօնքէն են։ Եթէ Անգլիա Եգիպտոսէն դուրս ելլէ՝ անիկա ազդարար նշանը պիտի ըլլայ վերահաստատմանը այն բնիկ դրամատէրներուն, որոնց բռնակալութիւնը Ֆէլլահները չեն կրնար չի յիշել առանց սարսափելու։ Քէյր Հարտիի համեմատ՝ միայն սպիտակամորթները կըրնան լուսամտափոխ ըլլալ։ Բայց կ'երեւի որ սեւ վաշխառուներու բազմաթիւ ստուերները իր աչքերուն և երեւակայութեանը համար անտեսանելի են։ Աշխատութեան կուսակցութիւնը Պ. տը Նավիլի համեմատ, «պարտի ծանրանալ որ Եգիպտոսի գրաւումը երկարաձգուի մինչեւ որ եգիպտական ստորին խաւերը բաւականաչափ զարգանան՝ իրենց գործերը իրենք մատակարարելու կարող ըլլալու չափ»։ Ասիկա պիտի ենթադրէր գործերը բառերէն նախապատիւ համարելու կարողութիւնը, ինչ որ կը բացակայի Աշխատութեան կուսակցութեան անդամներուն քով։

ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ

Թուրքուան ֆրանսական քաղաքը երկու հազարէն աւելի համաժողովականներ կը պարփակէ իր պարիսպներուն մէջ, որոնք պատասխանած են ուսուցման դաշնակցութեան կոչին։ Համաժողովին աշխատութիւնները այս տարի պիտի ստանան մասնաւոր կարեւորութիւն մը, այնքան ներկայ քաղաքական կացութեան որքան հոն ծեծուելիք խնդիրներուն պատճառաւ։ Առաջին օրէն իսկ քաղաքական կացութեան վրայ խօսած են Պ. Տրօն՝ Թուրքուանի քաղաքագլուխը և Պ. Տրօն՝ դաշնակցութեան նախագահ։ Պ. Տրօն, որ կը նստէր այն արմատականներուն մէջ որոնք դահլիճին դէմ քուէարկեցին, զգուշաւոր ակնարկութիւն մը ըրած է այդ խնդիրներուն. «Դուք, ըսած է, Պ. Կաստոն Տումէրկ, Հանրային Կրթութեան նախարարն էք, որ փափաքած էիք գալ նախագահելու համաժողովին բացման նիստին, դուք անոնցմէ էք, որոնք կառավարութեան անցնելով մնացած են ինչ որ էին երեկ. Ժողովոյ նստարաններուն վրայ։ Ուստի անձնապէս մեր ամբողջ վստահութիւնը կը վայելէք»։ Պ. Տրուա ծանրացած է ստիպողական անհրաժեշտութեանը վրայ՝ աշխարհական դպրոցը պաշտպանելու մասին։ Դաշնակցութեան նախագահը քննադատեր է շատ խիստ բառերով ընտանիքի հայրերու կաթոլիկ ընկերակցութեանց գործը, որոնք՝ իրեն համար՝ քաղաքական գործիք մըն են։ «Դպրոցին գործը, կ'եզրակացնէ Տրուա միայն նախարար մը կրնայ ըլլալ այն առօրեայ աշխատութեան որ պիտի ապրեցնէ մարդ եղած մանուկը։ Պէտք է հաստատապէս գործի ձեռնարկել։ Աշխարհին չափ խնդրոյ առարկայ է»։ Մէկ բառով Պ. Րօլլէն՝ ընդհանուր քարտուղարը ի վեր հանեց այն հսկայական առաջնը զոր Դաշնակցութիւնը կատարած է Մարսիլիոյ վերջին համաժողովէն ի վեր։ Տասերկու ամսուան մէջ 312 ընկերութիւններ հիմնուած են, որոնք 40 000 անդամներ կը հաշուեն։ Ընդհանուր քարտուղարը, խօսելով դպրոցական դասագիրքերուն վրայ և այն պայքարին վրայ որ իրենց դէմ մղուած է, բարձրաստիճան կղերին կողմէն, հաստատեց, ունկնդիրներուն ծափահարութեանց մէջ, թէ Դաշնակցութիւնը պատրաստ է պաշտպանել բարոյապէս եւ նիւթապէս, արգիլուած դասագիրքերու հեղինակները։ Պ. Կաստոն Տումէրկ՝ Հանրային կրթութեան նախարարը՝ դպրոցական տեսակէտին վըրայ կառավարութեան դիտաւորութեանց մասին ապահովութիւններ տուաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Բարիզէն կը հեռագրեն թէ փոխառութեան խնդիրը առայժմ կայուն վիճակ մը ունի։ Բայց հաւանական է որ քիչ ատենէն նպաստաւոր լուր մը առնուի։ Փոխառութեան մասնակից սեղանաւորական հաստատութիւնները կատարելապէս համաձայն են ֆրանսական կառավարութեան՝ կատարուած բանակցութեանց մէջ։ Բարիզի թերթերը կ'ըսեն թէ Ֆրանսա իր պայմանները առաջարկած ըլլալով, Թուրքիոյ պատասխանին կըսպասէ։

⁂ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ. Բօլ Քամպօն, երկուշաբթի իրիկուն, արտաքին գործոց պաշտօնատունը երթալով երկարօրէն տեսակցած է արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդին հետ։ Կը հաւաստուի թէ տեսակցութիւնը փոխառութեան խնդրին վրայ դարձած է։ Անգլիական կառավարութիւնը յայտարարած է թէ Ֆրանսայի հետ համաձայն է փոխառութեան մասին։

⁂ Ժէօն-Թիւրք կ'իմանայ թէ Ֆրանսայի մէջ փոխառութեան գործը կը ձըգձգեն մինչեւ որ Ճավիտ պէյի ու ֆրանսական խմբակին միջեւ կնքուած պայմանագրութեան պայմանաժամը աւարտի, որպէս զի բանակցութիւնները վերսկսին այն միեւնոյն խմբակին հետ, որուն պիտի մասնակցի Օսմ. Կայս. Պանքան։ Բայց Ժէօն-Թիւրք կ'ըսէ թէ օսմ. կառավարութիւնը որոշած է բանակցութիւն չկատարել այն խմբակին հետ, որուն պիտի մասնակցի Օսմ. Պանքան։ Քանի մը տեղերէ նպաստաւոր առաջարկներ եղած են օսմ. կառավարութեան, որուն պատասխանին միայն կըսպասուի։ Նոյն իսկ կառաջարկեն պայմանագրութիւնը կնքուած օրը կարեւոր գումար մը ավանս ընել։

⁂ Փրանքֆուրթէր Ցայթունկ կը գրէ. «Տարակոյս չկայ չկայ որ օսմ. փոխառութիւնը Բրէտի Մօպիլիէի հետ պիտի կնքուի, Օսմ. Կայս. Պանքային հետ համաձայնութեամբ։ Պետական գանձուն գործառնութիւնները յանձնելու առաջարկը չէ ընդունուած։ Սակայն Ֆրանսա կը փափաքի որ օսմ. ելմտական պաշտօնատան մէջ պաշտօնի կոչուի ֆրանսացի բարձր պաշտօնատար մը, Պ. Լօրանի տեղ, որ Պոլիս չպիտի դառնայ այլեւս։ Գերմանական առաջարկը, ավանս մը ընելու համար, միշտ կայ ու կը մնայ, թէև գերմանական պանքաներէն ոմանք մասնակցած ըլլան հունգարական փոխառութեան։

⁂ Բէլ Մէլ Կազէթ փոխառութեան խնդրին վրայ խօսելով կ'ըսէ. — Հիմա որ փոխառութեան վրայ կատարուած բանակցութիւնը աւելի հանդարտ հանգամանք մը կըստանայ, կարելի է քանի մը խորհրդածութիւններ ընել։ Առաջին բանը որ աչքի կը զարնէ, այն սիրալիր յարաբերութիւններն են, որոնք անխզելիօրէն իրարու կը միացնեն Անգլիան և Ֆրանսան։ Իւրաքանչիւր միջադէպ կարծես իրեն հետ կը բերէ նոր ապացոյց մը։ Մամուլը երկու երկիրներու փոխադարձ բարեկամութեան կոչում ընելով, թոյլ չէ տուած որ անհաճոյ հետեւանք մը առնէ գործը։

⁂ Եէնի Կազէթա կը հերքէ սա լուրը թէ օսմ. կառավարութիւնը ավանս մը խնդրած ըլլայ Բրէտի Մօպիլիէէն, և թէ այս վերջինն ալ մերժած ըլլայ այդ առաջարկը, Օսմ. Կայս. Պանքային հետ համաձայնութեամբ։

ՔՈԼԵՐԱՆ

Դ. զօրաբանակին մէջ քոլերայի դէպքերը նուազած են։ Սակայն Պոլիս զինուորներուն մէջ տարածուած է համաճարակը, ինչպէս կը հասկցուի պատերազմական նախարարութեան խորհրդական Ֆուատ փաշայի յայտարարութիւններէն, որ ըսած է թէ մտադրութիւն կայ մեծ ռազմափորձերը յետաձգելու այդ պատճառաւ։

⁂ Զոնկուլտաքի մէջ քոլերայի դէպքերը հետզհետէ կ'աւելնան։ Երկու օրուան մէջ 6 դէպք պատահած են, որոնց մէկը մահացու։

⁂ Պատերազմական Ատեանին անդամ Շէվքէթ պէյ, քոլերայի-նշաններ ցոյց տուած ըլլալով, Կիւլհանէի հիւանդանոցը փոխադրուած էր, ուր մէկ շաբաթ մնաց։ Միքրոպաբանական քննութեամբ հաստատուած ըլլալով որ ասիական քոլերայէ չէր բռնուած, առջի օր հիւանդանոցէն մեկնեցաւ։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Սինոդի առջի օրուան նիստին մէջ որոշուեցաւ Ազգ. Ժողովի նիստին ներկայ գտնուելու համար մայրաքաղաքս եկած մետրապոլիտներուն յայտարարել թէ կրնան Պոլիս մնալ կամ մեկնիլ։ Պատրիարքը հաւանութիւն չյայտնեց այդ որոշման և առաջարկեց շրջաբերական մը ղրկել գաւառները, Ազգ. Ժողովին անյաջողութեան շարժառիթները բացատրելու համար։ Նոյնպէս առաջարկեց շնորհակալութիւն յայտնել մետրապոլիտներուն, Եկեղեցիին կողմէ եղած կոչին պատասխանելնուն համար։

⁂ Ազգ. Ժողովի անդամ մետրապոլիտները գումարուելով՝ որոշեցին Պատրիարքին դիմել, խնդրելու համար որ կառավարութեան մօտ դարձեալ դիմում ընէ Ազգ. Ժողովի գումարման մասին։ Գաւառական ներկայացուցիչներն ալ այդպիսի դիմում մը ըրին Պատրիարքին մօտ, որ խոստացաւ խնդիրը յանձնել Պատրիարքարանի երկու ժողովներու նըկատառման։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

Թախիտրոմոս կ'ըսէ թէ օսմ. կառավարութիւնը բացատրութիւններ պիտի ուզէ հելլէն կառավարութենէն, իր անընդհատ կատարած սպառազինութեանց և պահեստիներու երեք նոր կարգեր դրօշի տակ կոչելուն համար։

⁂ Աթէնքէն հասած տեղեկութեանց համաձայն, օսմ. կառավարութիւնը պաշտպան տէրութեանց զեկուցած էր թէ Թեսալիոյ կարգ մը գաւառներու նախագահները մտադիր են Կրետէ երթալու և հոն իբր դատաւոր պաշտօնավարելու։ Պաշտպան տէրութիւնները Բ. Դրան յայտարարած են թէ չպիտի թոյլատրեն այդ ծրագրին գործադրութիւնը։

⁂ Ալպանիոյ արշաւախմբին հրամանատար Շէվքէթ Թորղուտ փաշա պատերազմական նախարարութեան կը հեռագրէ թէ Մանասթըրի մէջ օսմ. երեսփոխան Բանչէ Տօրէֆ էֆ.ի եղբօր Աչէ Տօրէֆի բնակարանը կատարուած խուզարկութեան միջոցին երեւան հանուած են պուլկարական քոմիթէին վերաբերեալ բազմաթիւ փաստաթուղթեր և նոյն քոմիթէին երկու կնիքներ։

⁂ Ընդհ. ապահովութեան տնօրէնութիւնը, Բերայի և Ղալաթիոյ ոստիկանութեանց կողմէ տրուած ցանկի մը համեմատ, կարգ մը հելլէնահպատակներ պիտի վտարէ։ Ֆէնէրի մէջ ձերբակալուած երկու հելլէնահպատակները ամբաստանուած են իբր խռովարար և կառավարութեան դէմ ապստամբութիւն յարուցանող։ Հելլէնական հիւպատոսարանի թարգմանը, առջի օր, դարձեալ բողոքեց այդ ձերբակալութեան դէմ։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀՕՐԱՆԻ ՄԷՋ

Ն. զօրաբանակին կողմէ հասած հեռագիրներ կը ծանուցանեն թէ Սէֆա գանուզ ախրզի ապստամբներուն թիւը հետզհետէ կը շատնայ։ Սուէյտիէն զատ շրջակայ գիւղերուն մէջ կատարուած զինաթափութիւնը մեծ դժուարութեամբ առաջ կը տարուի։ Բանակատեղի դարձող զինուորական ջոկատ մը ստիպուած է զէնքի դիմել Տիւրզիներու ցոյց տուած ընդդիմութեան պատճառաւ։ Զինուորներէն հինգ հոգի մեռած և 16 հոգի վիրաւորուած են։ Տիւրզիներուն կորուստն է 100 մեռեալ և վիրաւոր ու 86 գերի բռնուած։ Այդ պայմաններուն մէջ միայն կարելի եղած է զինաթափ ընել երկու գիւղերու բնակիչները։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ

Օսմ. նաւատորմը երկու շաբթէն Արշիպեղագոս պիտի երթայ, մարզանքներ ու թնդանօթաձգութիւններ կատարելու համար։ Երեք ամիս պիտի տեւեն այդ ռազմափորձերը։

⁂ Օսմ. նաւատորմի հանգանակիչ յանձնախումբը 600000 ոսկի յատկացուցած է զինուորական փոխադրանաւեր գնելու համար։

ՆԵՂՈՒՑՆԵՐՈՒ ԱՄՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ցուսարքէն թերթ մը կ'ըսէ թէ նեղուցներու ամրութեանց յանձնաժողովը իր աշխատութիւնները պիտի վերսկսի Պայրամէն յետոյ, Գրիֆոնի ծրագիրը ուսումնասիրելու համար։

ԱՓՐ. ՏՐԻՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԱՄՐՈՑ

Լա Թիւրքի կ'իմանայ թէ կառավարութիւնը որոշած է 800000 ղրուշ ծախսել, Ափրիկեան Տրիպոլսոյ ծովեզերքին վրայ գտնուած մէկ քանի կէտերը ամրացնելու համար։

ԷՎՔԱՖԸ ԵՒ ՊՈԼՍՈՅ ԲԱՐԵԶԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս յայտնի է, մայրաքաղաքիս Թաղապետական իշխանութիւնները կարգ մը շէնքեր կը գնեն փողոցները լայնցնելու համար։ Էվգաֆի նախարարութիւնը նկատելով որ փլցուած շէնքերուն մէջ կարգ մը աղբիւրներ և յիշատակարաններ կան, որոնք հնագիտական արժէք ունին, Թաղապետական իշխանութիւններէն խնդրած է Էվգաֆի նախարարութեան իմաց տալ, այդ տեսակ շէնքերը փլցնելէ առաջ։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽԻ ՄԻՋԱԴԷՊ

Սօֆիայէն կը հեռագրեն թէ սեպտ. 30ին Վաթաք-Բօլէի Թուրք սահմանագլխին զինուորները կրակ բացած են պուլկար պահակագունդի մը վրայ։ Պուլկար զինուորներէն մէկը սպաննուած է։ Զինուորական իշխանութիւնները դէպքին վայրը գացած են, քննութիւն մը կատարելու համար։

ԼՐԱԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏ

Սելանիկի երեսփոխան և Նարօտնա Վօլիա լրագրին պատասխանատու-տնօրէն Պ. Վլախոֆ պատժական նախագահ դատարանի կողմէ 10 օրուան բանտարկութեան և 10 ոսկի տուգանքի դատապարտուած է, Սելանիկի Վերաքննիչ Ատեանին անդամ Պ. Մանօլօֆի ու Քավասարի մէջ հողատէր Հաճի Քեանի պէյի դէմ անուանարկիչ յօդուածներ հրատարակած ըլլալուն համար։

ԴԱՂՏՆԻ ՔՈՄԻԹԷՆ

Պատերազմական Ատեանը, որ գաղտնի քոմիթէին ձերբակալուած անդամներուն դատով կը զբաղէր, 22 հոգի անպարտ արձակած է։ Արձակուողներուն մէջ կան գնդապետ Մուսթաֆա Նաթըգ պէյ, փախստական Քէմալի կինը Շահէնազ հանըմ

ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆ (155)

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ՏԻՒՄԱ

ԿՈՄՍ ՄՈՆԹԷ-ՔՐԻՍԹՕ

ԺԳ.

ԵՐԵՒՈՒՄԸ

Օթեակի մը առջեւի կողմը, իրենց դիմացը երրորդ կարգը նստած էր հրաշագեղ կին մը, յունական տարազով. այնքան վայլեցուցած էր որ իր բնական տարազը ըլլա՛լը ակներեւ էր։

Այդ կնոջ ետին կը ստուերագծուէր երիկ մարդու մը ձեւը, առանց զանազանուելու դէմքը։

Ֆրանց ընդմիջեց Ալպէրի եւ կոմսուհիին տեսակցութիւնը, կոմսուհիին հարցնելու համար թէ կը ճանչնա՞ր այդ գեղանի Ալպանուհին, որ ո՛չ միայն արժանի էր այրերուն այլեւ կիներուն ուշադրութիւնը գրաւելու։

—Ոչ, ըսաւ կոմսուհին. գիտցածս սա է որ այդ եղանակին սկիզբէն, Հռոմ կը գտնուի. վարագոյրը բացուելէն ի վեր օթեակին մէջ է. ամիսէ մը ի վեր ոչ մէկ ներկայացում կը փախցնէ. երբեմն իրեն կ'ընկերակցի այսօրուան մարդը, եւ երբեմն ալ սեւամորթին հետ կուգայ։

—Կոմսուհի, ինչպէս կը գտնէք զայն։

—Խիստ գեղեցիկ։ Մէտօրա այդ կնոջ նման ըլլալու էր։

Ֆրանց եւ կոմսուհին ժպիտ մը փոխանակեցին։ Մանկամարդ կինը սկսաւ խօսակցիլ Ալպէրի հետ, ու Ֆրանց՝ Ալպանուհին դիտել դիտակով։

Վարագոյրը բացուեցաւ պարախաղով։ Իտալական այն լաւ պարախաղերէն մէկն էր, որ համբաւաւոր Հանրիէ բեմ հանած էր։ Անիկա, իբր պարագիր, մեծ հռչակ հանած ու յետոյ տարաբախտ մարդը կործանուցած էր զայն։ Այդ պարախաղին մէջ ամէն ոք, առաջին դերասանէն սկսեալ մինչեւ անխօս դերասանը գործօն դեր մը կը կատարէ. հարիւր յիսուն հոգի նոյն շարժումը կ'ընեն միեւնոյն ատեն եւ թեւերնին կամ սրունքնին կը բարձրացնեն միասին։

Պօլիսքա կը կոչուէր այդ պարախաղը։ Ֆրանց գեղանի յոյն կնոջմով շատ զբաղած ըլլալուն, պարախաղին չէր նայեր, թէեւ շատ հետաքրքրական ըլլար։ Գալով յոյն կնոջ, մեծ հաճոյք կը զգար ան, ինչ որ գերազանց հակադրութիւն մը կը ձեւացնէր անոր ընկերացող մարդուն ցոյց տուած անտարբերութեան հետ. պարագրութեան այդ գլուխ-գործոցին ամբողջ տեւողութեանը, այդ մարդը ոչ եւ է շարժում չըրաւ, եւ հակառակ փողերուն, ծնծղաներուն ու չինական արտախուրակին հանած դժոխային աղմուկին, այդ մարդը հանդարտիկ ու երանաւէտ քունի մը հեշտանքները կը վայելէր։

Վերջապէս պարախաղը աւարտեցաւ յափշտակուած բարթէրին մոլեգին ծափահարութեանցը մէջտեղ։

Օփերաները պարախաղերով ընդմիջուած ըլլալնուն համար. Իտալիոյ մէջ խիստ կարճատեւ կ'ըլլան միջնարարները. մինչ երգիչները ատեն կ'ունենան հանգչելու և իրենց զգեստները փոխելու, պարողները շրջանապար և ոտնապար կը դառնան։

Երկրորդ արարուածին նախերգանքը սկսաւ. կ'ոտնոցի առաջին հարուածներուն, Ֆրանց տեսաւ որ քնացող մարդը յամրօրէն տեղէն կ'ելլէր և յոյն կնոջ կը մօտենար։ Այս վերջինը ետին դարձաւ, քանի մը խօսք ուղղելու համար, յետոյ դարձեալ օթեակին յենարանին վրայ կըռթնցուց իր արմուկը։

Յոյն կնոջ հետ խօսակցող անձին դէմքը մութին մէջ մնացած էր, ու Ֆրանց չէր կրնար զանազանել անոր դիմագիծերը։

Վարագոյրը բարձրանալուն, Ֆրանցի ուշադրութիւնը գրաւեցին դերասանները, և իր աչքերը պահ մը բաժնուեցան գեղանի կնոջ օթեակէն, թատերաբեմ ուղղուելու համար։

Ինչպէս յայտնի է, այդ արարուածը կը սկսի, երազի տուօվ. Բարիզինա, պառկած, Ազզոյի առջեւ բերնէն կը փախցնէ Ուկօյի նկատմամբ ունեցած սէրը. խաբուած ամուսինը, նախանձէն մոլեգնած և հաստատ համոզում գոյացուցած թէ կինը անհաւատարիմ է իրեն, կ'արթնցնէ զայն, իր մօտալուտ վրէժխնդրութիւնը իմաց տալու համար։

Տօնիծէթթիի բեղուն գրչէն ելած ամենէն ահարկու տուօներէն մէկն է աս.

Ֆրանց երրորդ անգամ ըլլալով կը լսէր զայն. բայց հակառակ կատաղի երաժշտամոլ չըլլալուն, այդ կտորը խորունկ ազդեցութիւն մը գործեց իր վրայ։ Ուստի ինք ալ թատերասրահի հանդիսականներուն պէս պիտի սկսէր ծափահարել, երբ ձեռքերը, որոնք իրարու միանալու կը պատրաստուէին, հեռացած մնացին, և բերնէն դուրս ելլող «կեցցէ»ն շրթունքներուն վրայ մարեցաւ։

Յոյն կնոջ օթեակին մէջ գտնուող մարդը ոտքի ելած էր եւ իր գլուխը լոյսին առջեւ կը գտնուէր։ Ֆրանց ճանչցած էր Մոնթէ-Քրիսթոյի խորհրդաւոր բնակիչը, որուն հասակէն ու ձայնէն հասկցած էր նոյն մարդը ըլլալը առջի իրիկուն, Քօլիզէի աւերակներուն մէջ տեսած ատեն։

Ալ ոեւէ տարակոյս չէր վերցներ. տարօրինակ ուղեւորը Հռոմ կը գտնուէր։

Ֆրանցի դէմքին արտայայտութիւնը մտքին վրդովումին հետ համապատասխան ըլլալուն, կոմսուհին անոր նայեցաւ և սկսաւ քրքջալ, հարցնելով թէ ի՛նչ ունէր. Ֆրանց սա պատասխանը տուաւ.

—Տիկին կոմսուհի, քիչ մը առաջ ձեզի հարցուցի թէ այդ Ալպանուհին կը ճանչնա՞ք. հիմա ալ կը հարցնեմ թէ անոր ամուսինը կը ճանչնա՞ք։

—Ոչ ալ ան, պատասխանեց կոմսուհին։

—Բնաւ չէ՞ք նշմարած զայն։

—Ահաւասիկ ֆրանսական հարցում մը։ Դուք լաւ գիտէք թէ, մեզի, իտալուհիներուս համար, աշխարհի վրայ մեր սիրածներէն զատ ուրիշ անձ գոյութիւն չունի։

—Իրաւացի է, պատասխանեց Ֆրանց։

—Ամէն պարագայի մէջ, ըսաւ կոմսուհին, Ալպէրի դիտակովը դիմացի օթեակը դիտելով, գերեզմանէն ելած մէկը ըլլալու է, մեռելաթաղին արտօնութեամբ, որովհետեւ չափազանց գունատ կ'երեւի։

—Միշտ այդպէս է, պատասխանեց Ֆրանց։

—Ուրեմն կը ճանչնաք զայն, եւ ես ձեզի պէտք է հարցնեմ թէ ո՛վ է ան, ըսաւ կոմսուհին։

—Տեսած ըլլալ կը կարծեմ, և ինծի այնպէս կը թուի որ կը ճանչնամ զայն։

(Շարունակելի)

և փոստայան Նարայեան էֆ.ի Տաւերեւ հեցի վրայ դրուած են, որոնց մէջ է նաև Սինօպի երեսփոխան, տօքթ. Րիզա Նուր պէյ։ Պատերազմական ատեանը Պայրամէն յետոյ պիտի շարունակէ իր աշխատութիւնները։

ՊՕՑՔՕԹԻՆ ՀՕՑՍԻԱՆՔԸ

Ռումաթոյէ Սլովոի Սելանիկի Թղթակիցը կ'իմանայ թէ տեղւոյն մէջ բազմաթիւ Հելլէններ աւստրիական հպատակութիւնը ընդունած են, պօյքօթի հալածանքէն ազատելու համար։ Հելլէն հիւպատոսարանը, ընդհակառակը, նպաստաւորած է այդ շարժումը։

ՄԵԾ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ

Ֆօն Տէր Կոլց փաշա պայրամին երրորդ օրը Ճամբայ պիտի ելլէ դէպի ռազմափորձերու վայրը, ընկերակցութեամբ ընդհ. սպայակոյտի պետ Իզզէթ փաշայի։ Ռազմափորձերու պատրաստութիւնները տենդոտ կերպով առաջ կը տարուին և մէկ քանի օրէն պիտի աւարտին։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ձեռնհաս պաշտօնարանը հետեւեալը ծանուցած պէտք եղած տեղերը.— Նկատելով որ Կ. Պոլսոյ և արուարձաններուն մէջ բնակող ոչ-իսլամ Օսմանցիները երբ իրենց կատարելիք փերաղի ու ինթիգալի գործողութեանց համար իրենց բնակավայրին մուխթարներէն և Տերերու ժողովներէն եւ կալուածին գտնուած վայրին Թաղերու իմամներէն իլմուխապերներ առնեն, առանց Պատրիարքարաններու կը դրուին, ուր երկար գործողութիւններ կատարուելով, ինթիգալի համար դիմողները աւելորդ ծախքերու կ'ենթարկուին, նկատելով որ ըստ սովորութեան Պատրիարքարանները այդ կարգի գրութիւնները արձանագրելով իւրաքանչիւրէն քառասնական փարա կ'առնեն իբրեւ «Պալեմիէ». նկատելով որ Պոլիս հիմա նահանգային վարչութեան դրութեանը տակ կը գտնուի, նկատելով որ օսմ. նահանգներու մէջ փերաղի ու ինթիգալի նոյն կարգի իլմուխապերները գտնուած տեղին Տերերու Ժողովին կողմէ տրուելով հարկ եղած գործողութիւնները ուղղակի կը կատարուին, նկատելով որ այս պարագան համապատասխան է օրինական տրամադրութեանց եւ ինթիգալի կանոնագրին պահանջումներուն, և նկատելով որ Կ. Պոլսոյ և միւս նահանգներուն մէջ կարելի չէ խտիր մը դնելով ոչ-իսլամ ժողովուրդը աւելորդ գործողութեանց ու ծախքերու ենթարկել, ինչ որ արդարութեան հակառակ է, ասկէ ետք վերջը Կ. Պոլսոյ նահանգին մէջ կատարուելիք փերաղի ու ինթիգալի գործողութիւններու տէրերը պէտք է տեղական իմամներու կամ Տերերու Ժողովներու կողմէ տրուած իլմուխապերներով ուղղակի դիմեն ձեռնհաս պաշտօնարանին. այս կարգի դիմումները նկատողութեան առնուելով իսկոյն պէտք եղածը ի գործ դրուի և օրինական տրամադրութիւնները պահպանուին։

ՊԱՅՐԱՄԻ ՏՕՆԸ

Երէկ սկսաւ պայրամի տօնը, որ կը տեւէ երեք օր։ Սուլթանը առտուն ժամը 12ին «Սէօյիւտլիւ» զրահանաւով Թօփգաբու պալատը գնաց։ Կայսեր մեկնումի միջոցին թնդանօթներ արձակուեցան։ Սուլթանը Թօփգաբու պալատան Աղ Աղալար դրան առջեւ ընդունուեցաւ նախարարներուն կողմէ, որոնք մեծ համազգեստ կը կրէին։ Հօն կայս. Թափօրը կազմուելով դէպի Սուլթան Ահմէտի մզկիթը ուղղուեցաւ։ Ճամբուն վրայ զինուորներ բարեւի կեցած էին և ժողովուրդը խանդավառ ցոյցեր կ'ընէր։ Սուլթանը պայրամի աղօթքը կատարելէ յետոյ, միեւնոյն ճամբով Տօլմա Պաղչէի պալատը դարձաւ, ուր տեղի ունեցաւ պայրամի պաշտօնական շնորհաւորութիւնը։

⁂ Պայրամի առթիւ շնորհաւորական հեռագիրներ հասած են օտար տէրութեանց վեհապետներուն Մէքքէի Էմիրին, արտասահմանի օսմ. ներկայացուցիչներուն, կուսակալներուն և գաւառներու ոչ-իսլամ համայնքներու հոգեւոր պետերուն կողմէ։

ՄԻՇՏ ՅԱՂԹԱԿԱՆ

Ուրախութեամբ կ'իմանանք թէ ԼՕՆԺԻՆ ժամացոյցին մեծահռչակ գործարանը, վեց ամսուան կարճատեւ ժամանակամիջոցին, երրորդ անգամ ըլլալով, մեծ յաջողութիւն մը ունեցած է։ Բացուած մրցումին մէջ առաջին հանդիսանալով՝ 8000 հատ ԼՕՆԺԻՆ ժամացոյց հայթայթած է Իտալիոյ պետական երկաթուղիներու ընկերութեան։ Այս փայլուն յաղթանակը ինքնին կը յայտնէ թէ ԼՕՆԺԻՆ ժամացոյցը անմրցելի է իր ճշդութեամբ և տոկունութեամբ։ Ուրիշ գործարաններու ներկայացուցիչները պարապ տեղը ամէն ջանք կը թափեն այդ յաջողութիւնը ձեռք անցընելու։ Ջերմապէս կը շնորհաւորենք ԼՕՆԺԻՆ գործարանին տնօրէնութիւնը և Թուրքիոյ ընդհ. ներկայացուցիչ Ն. Ճիզմէճեան և Որդի վաճառատունը, այդ փայլուն յաղթանակին համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԵՊՔԵՐ

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆ ԴԱՏԱՒՈՐԸ.— Էտիրնէի պատժական դատարանին նախագահ Մուհարրէմ պէյ անձնասպան եղած է անցեալ կիրակի օր, ռէվոլվէրի հարուած մը պարպելով բերնին մէջ։

ՁԵՂԾՈՒՄ ՆԱՄԱԿԱՏԱՆ ՄԷՋ.— Գավալայի ժողովուրդը ատենէ մը ի վեր կը գանգատէր թէ ղրկուած նամակները, ուշ հասնելնէն զատ, կը կորսուէին ալ յաճախ։ Գործին գաղտնիքը երեւան ելած է։ Նամակատան պաշտօնեաները յանկարծակի բերած են իրենց պաշտօնակիցներէն մէկը, երբ այս վերջինը փոխանակ տուփին մէջ ձգելու նամակները, կը գրպանէր զանոնք, նամակադրոշները բացնելու համար։ Վեց հարիւր նամակներ գտնուած են սնտուկէն։ Կորսուած նամակներուն թիւը յայտնի չէ։

ՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ.— Աւչի օր Մախսուսէի շոգենաւ մը զարնուեցաւ նաւակի մը, ուր չորս հոգի կը գտնուէին։ Նաւակը շոգենաւին անիւներուն կառչեցաւ։ Նաւակին մէջ գտնուողները ամէնքն ալ ծովը թափեցան։ Ուղեւորներէն մէկը խեղդուեցաւ։

ՍԻՆԷՄԱ-ՕՌԻԷՆԹՕ

Բերա Մեծ փողոց՝ Վարիէթէ Թատրոնին կից բացուած է նոր Թատրոն մը՝ Սինէմա-Օրիէնթօ, ուր ամէն գիշեր ճոխ, այլազան և հետաքրքրաշարժ բռօկրամի մը համաձայն տեղի կ'ունենան սինէմայի ներկայացումներ։ Ամէն օր ժամը 8էն մինչեւ գիշերուան 5 ներկայացում կը տրուի։ Ցուցագիրը կը փոխուի երկուշաբթի և հինգշաբթի։ Գիները սովորական։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՒԵԼԻ ՊԱՏՇԱՃ

Մեր լաւատես քաղաքագէտը, մեր ազգային Բոնկլօսը, մեր անզուգական Գր. էֆ. Զօհրապը վերջապէս, որ քանի մը օր առաջ, Սկիւտարի բարձունքին վրայ կը շեփորէր թէ «Այս միջոցին ամէն ինչ լաւագոյն է՝ լաւագունագոյն արդի Թուրքիոյ մէջ» և ասիկա շնորհիւ մեր հայ մէպուսներուն ֆուլիաներու մէջ կատարած գործունէութեան, գլխաւորն ընդունեց մէկն այն պաղ ջուրերէն՝ որոնք Թուական մը կը կազմեն մարդուս հանրային կեանքին մէջ։

Հազիւ թէ հայ տրիբունը սա պատմական խօսքերը գոռացեր էր դաշտահանդէսի մը զգլխիչ զուարճութեանը մէջ. — «Աչք պտտցնենք հայաբնակ գաւառներու վիճակին վրայ, Վան, Կարին, Բաղէշ, Խարբերդ, Մուշ, անդորրութիւն կը տիրէ...»

Ահա՛, ո՛չ դաշտահանդէսի մը զգլխիչ զուարճութեան մէջէն, այլ բո՛ւն իսկ Մուշէն, առաջնորդ Տ. Ներսէս եպս. Խարախանեանի կողմէ հետեւեալ հեռագիրը կը հասնի պատրիարքարան.

«Բռնապետական օրերուն պէս, գիւղերու մէջ սպանութիւնները, հրձիգութիւնները և գողութիւնները կը շարունակուին։ Անդորրութիւնը բնաւ գոյութիւն չունի։ Շուկային մէջ հայերուն խաչը, կրօնքը, ծէսերը կ'անարգուին եւն.»

Եղա՞ւ մի այս հիմա Գր. էֆ. Զօհրապ, ո՛վ ֆուլիաներու փառլամէնթական պատգամաւոր, դուք որ կը յայտարարէիք թէ «Այդ գաւառներու մէջ հայերը իրենց գործովը, առուտուրովը, ազատօրէն կզբաղին, դրամ կը շահին, պաշտպանութիւն կը վայելեն, յարգանք կը տեսնեն...»

Արդէօք խաչի ու կրօնքի դէմ անարգանքը՝ յարգա՞նք կը թարգմանուի ֆուլիաներու մէջ, արդեօք սպանութիւն և հրձիգութիւնը էական միջոցնե՞ր են առուտուրով և ազատօրէն դրամ շահելու համար, ըստ ֆուլիական տեսակէտի։

Այդ ֆուլիսը իրա՛ւ որ ne me dit rien qui vaille... եթէ կարելի է փոխ առնել ձեր համբաւաւոր ճառին կոչումներէն մէկը։

Այդ ֆուլիսը իր օդային կաղ՞ կեղծ ու պատիր ու շողշողուն լոյսովը, իր պուստ գոյնով վիժակներու խաբէական տեսարանովը, իր խլացուցիչ աղմուկովը ձեր տեսութիւնն ու դատողութիւնը խաթարած կը թուի, այնպէս որ Օսմանը թե բեւս Մուշի տեղ կը դնէք և Մուշն ալ՝ հաւանօրէն... ճանճի տեղ։

Կ'երեւայ որ ֆուլիսներէն թատերաբեմը դիտելը մարդս կը շփոթեցնէ կոր և կատակերգութիւն կը կարծենք տեսնել, մինչ խաղացուածը, աւա՜ղ, ողբերգութիւն է պարզապէս։

Գր. էֆ. Զօհրապ լաւ կ'ընէ եթէ բնական լոյսով, Խարախանեան սրբազանին պէս, Մուշի դաշտէն, չորս կողմը նայի ու դատաստան կտրէ, այն ատեն պիտի համոզուի թէ՝ խորհրդարանի հայ մէպուսները իրաւցնէ մեծ գործ մը չեն տեսած և թէ ֆուլիաներու մէջ վատնուած գործունէութիւնը կուտ մը չարժեր, քանզի, ինչպէս մեր Թուրք հայրենակիցները կ'ըսեն՝ Էվչէֆի ճիսապ չարշըյա ույմասը։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՕՐՈԶՏԻ ՊԱՔ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ԷՕՄԷՐ ԷՖ. ԽԱՆ, ՊԱՂՉԷԳԱՊՈՒ, ՊՈԼԻՍ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԱՄԵՆԷՆ ԱԺԱՆ ԱՊՐԱՆՔ ԾԱԽՈՂ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ Է
ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ՄԸ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ

Կարճ և երկայն գուլպայ, ֆանէլա, քաշ-քօրսէ, սուիթըրս, շապիկներ, այրերու, կիներու և տղոց յատուկ պատրաստ զգեստներ, պլուզներ, ժիւբեր և ժիւբօններ, բէնեուարներ, քօրսէներ, Թաշկինակներ, ձեռնոցներ, հովանոցներ և անձրեւանոցներ, անուշահոտութիւններ, ղանակեղէն, մարօքէնէ առարկաներ, ճամբորդութեան և բարիզեան ապրանքներ, տանին առարկաներ, Թօհաֆիէ, ժանեակներ, պրօտըրի, մետաքսէ կերպասներ, բրդեղէն և բամպակեղէն ապրանքներ, ճերմակեղէն, կարասիներ, մոմլաթ, լինէ լէօւմ, ժամացոյց և ոսկերչական ապրանքներ։

Մեծ վաճառում բրդեղէն կտորներու խիստ աժան գիներով։

Օրոզտի Պաք վաճառատունը միակ կեդրոնատեղին է «ԲԻԹԷԼ» կարի մեքենային եւ «ՕՄԷԿԱ» ժամացոյցներուն, որոնց եւ ո՛չ մէկ կերպով կը հաւասարի այդ արժէքը ունեցող ուրիշ ո եւ է ժամացոյց։

[illegible] ՄԷԿ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ԱԶԳ. ՏՈՒՐՔԻ ԽՆԴԻՐԸ

ՏԱՐԻՆ 7000 ՈՍԿԻԻ ՎՆԱՍ

Տնտես. խորհուրդը գումարուեցաւ երէկ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1.— Խորհուրդը լրագրական հրատարակութեանց վրայ ուշադրութեան առնելով կալուածական փերաղի և ինթիգալի գործողութեանց մասին վերջին օրերս տրուած պետական որոշումը որուն համաձայն առանց Պատրիարքարանէ անցնելու պիտի կրնան կատարուիլ նոյն գործողութիւնները Տէֆթէրհանէի մէջ, պարզապէս մուխթարներու և իխթիար մէճլիսներու կողմէ տրուած իլմուխապերներու վրայ, դիտեց թէ այս կարգադրութիւնը նախ մեծ վնաս կը հասցնէ Պատրիարքարանի եկամուտքին, վասնզի այդ կալուածական գործողութեանց առթիւ Պատրիարքարանը տարին, ի բաց առեալ մայրաքաղաքի Թաղ. խորհուրդները մօտաւորապէս 4000 ոսկիէն աւելի հասոյթ մը կ'ընէ և կառավարութեան այս կարգադրութիւնը ազգ. տուրքերու գանձման մեծապէս վնաս կը հասցնէ և երկրորդ նոյն տնօրինութիւնը հակառակ է ազգ. առանձնաշնորհումներուն, հետեւաբար որոշեց այս կէտին պարագաները Քաղաք. Ժողովին խորին ուշադրութեանը յանձնել, առաջարկելով միանգամայն որ եթէ կարելի չըլլայ բարեփոխութիւն մը ձեռք բերել, գէթ կառավարութեան կողմէ հայթայթուի Պատրիարքարանի մատակարարութեան համար պէտք եղած տարեկան 7000 ոսկիի գումարը, բնականաբար ինչպէս յայտնի է մէջը չըլլալով Թաղ. Խորհուրդներուն կրած վնասը այս առթիւ։ 2.— Խորհուրդը ամէն առաջ յայտագրած էր Խառն Ժողովին թէ 909 տարւոյ պիւտճէին Ազգ. Ժողովին կողմէ վաւերացման առթիւ ընդունուած ըլլալով որ Պատրիարքարանը ամուսնութեանց առթիւ միմիայն կեդրոնական սնտուկի վերաբերեալ տուրքերը գանձէ եւ քահանաները ազատ ըլլան առանձնալու նուէրները իրենց ծուխերէն, անկարելի կը դառնայ իրեն համար Խառն Ժողովի վերջին որոշման այն գործադրութիւնը որով յանձնարարուած էր վերստին Պատրիարքարանի մէջ գանձել քահանաներու պսակադրամը։ Խառն Ժողովը այս անգամ պատասխանելով խորհրդոյ այս յայտագրին յայտնած էր թէ Ազգ. Ժողովի կողմէ միմիայն ելեւմտացոյցը վաւերացուած է եւ ոչ յարակից առաջարկութիւնները և հետեւաբար կրկնած էր իր նախորդ յանձնարարութիւնը։ Տնտեսական Խորհուրդը սակայն տեսանց քննութեան առարկայ ընելու Ազգ. Ժողովին որոշման հանգամանքը միմիայն որոշեց Խառն Ժողովին դիտել տալ թէ՝ առանց յարակից պատճառաբանութեանց և առաջարկութեանց ընդունելութեան, կարելի չէ վաւերացնել ոեւէ պիւտճէ, ըստ եկեղեցական հիմնական եւ տարրական օրէնքներուն։ Այնպէս որ պիւտճէն վաւերացուած է բուռն ատեն, անկարելի որ ընդունուած չըլլան յարակից առաջարկութիւնները քանի որ անոնց հիման վրայ կազմուած է ելեւմտացոյցը։ 3.— Սկիւտար Նոր Թաղի և Սոֆիայի Թաղ. խորհուրդները մատուցած էին իրենց մատակարարութեան հաշիւները։ Խորհուրդը յանձնեց զանոնք կեդր. համարակալութեան նախաքննութեան։ 4.— Քաղաք. Ժողովը ամէն առաջ յանձնարարած էր խորհուրդին դադրեցնել Ազգ. հաստատութեանց վերաբերեալ ապահովագրական բոլոր գործառնութիւնները այն բոլոր Ընկերութեանց հետ՝ որոնք չեն ուզած վճարել իրենց կողմէ ապահովագրեալ և Կիլիկեան վերջին աղէտին առթիւ հրկիզեալ կալուածներու ապահովագրութեան գումարները։ Խորհուրդը այս մասին բանակցելէ ետք այս առթիւ կազմուած փաստաբանական յանձնաժողովին հետ, անոր թելադրութեան վրայ Ս. Պատրիարք հօր կողմէ, տրուած յանձնարարականներով նախապէս դիմած էր վերոյիշեալ ապահովագրական ընկերութեանց կարգադրութիւն մը ձեռք բերելու համար ի նպաստ արկածեալներուն՝ մանաւանդ «Ինիօնի» դէմ դատարանին արձակած վճռէն ետք։ Այս մասին խորհրդոյ կողմէ եղած դիմումներուն մերժողական պատասխան տրուած ըլլալով վերոյիշեալ ընկերութեանց կողմէ, խորհուրդը որոշեց բոլոր ազգ. հաստատութեանց հաղորդել նոյն ընկերութեանց ցանկը որ սա է. Ինիօն տը Բարի, Պալքան, Ռ. էսթըրն, Լոնտրն, Լիվըրբուլ Կօվ. Լա Պալուազ, Ասիւրանս Օթօման, Լա Նասիօնալ Նորթըրն, Նէյշընըլ Բրովէնշըլ, Վիքթորիա տը Պէռլէն, Լընտըն Լանքըշիր, Լա Ժէնէրալ և Մանչէսթըր։ Խորհուրդը ըստ յանձնարարութեան Քաղաք. Ժողովին, հարկ դատեց շրջաբերականով մը յանձնարարել գաւառային և մայրաքաղաքիս բոլոր ազգ. հաստատութեանց պայմանաժամ լրանալուն ջնջել իրենց ապահովագրական պայմանագրութիւնները յիշեալ ընկերութիւններուն հետ։ 5. Եէնի գիւղի Թաղ. Խորհուրդը ամէն առաջ եկեղեցւոյ սեփական կալուածները ուրիշ ընկերութենէ մը հանելով «Ինիօն»ի ապահովագրած էր։ Խորհուրդը այս մասին Թաղ. Խորհուրդը բացատրութեան հրաւիրած էր և այս վերջինը պատասխանած չըլլալով, որոշուեցաւ վերստին հրաւիրել նոյն Թաղ. Խորհուրդը տալու պէտք եղած բացատրութիւնները իր այս ընթացքի մասին։ 6. Խորհուրդը նկատողութեան առնելով Սկիւտարի Ազգ. խնամի կանոնագրին առթիւ յարուցուած իրաւասութեան խնդիրը, որոշեց յառաջորդ նիստին բերել տալ նոյն ընկերութեան թէ հին և թէ նոր կանոնագիրները, զանոնք քննելու և ազգ. սահմանադրութեան հիմնական սկզբունքներուն համաձայն պէտք եղածը տնօրինելու համար։

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎ

Խառն Ժողովը հրաւիրուած էր երէկ նիստ գումարելու բայց Պայրամի տօնին առթիւ Ս. Պատրիարքը հարկադրուած ըլլալով զանազան այցելութեանց երթալ, չկրցաւ նախագահել և ներկայ ժողովականներն ալ որոնք մեծամասնութիւն չունէին, խորհրդակցութիւններ կատարեցին օրակարգի զանազան խնդիրներու վրայ և մասնաւորապէս զբաղեցան Երուսաղէմի վանքին վերաբերեալ կարգ մը գործերով։

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ

Ս. Պատրիարք հայրը երէկ Պայրամի տօնին առթիւ կայս. պալատ երթալով Հայ Ազգին անունով իր շնորհաւորութիւնները յայտնեց և այս առթիւ ուղերձ մըն ալ մատոյց։ Յետոյ այցելեց պետական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու։

⁂ Ս. Պատրիարքը հրէից տարեգլուխին առթիւ շնորհաւորական քարթ մը ղրկեց երէկ Խախամպաշի էֆ.ին։

ՍՕՖԻԱՅԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Պուլկար դեսպանին կողմէ Պ. Իվան Բօրօֆ աւչի իրիկուն պատրիարքարան երթալով տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ս. Պատրիարք հօր հետ՝ Սոֆիայի Հայոց եկեղեցին Պուլկար կառավարութեան կողմէ գնուելու խնդրին առթիւ։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ԽՆԴԻՐ

Խառն Ժողովը երէկ կարդաց Երուսաղէմի երեք վարդապետներու խնդրին առթիւ քննիչ յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրը և իր տալիք որոշումը յետաձգեց յառաջիկայ նիստին, Ս. Պատրիարք հօր բացակայութեան պատճառաւ։

ԳՈՑՈՒԱԾ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Փոքր Պէնլիճէք, 70 տունի չափ, (Պըրուսա) բողոքած են պատրիարքարան տեղւոյն Տ. Յարութիւն քահանային դէմ որ եկեղեցին փակելով առեր գացեր է. յիշեալ ազգայինները քահանայ մը ուզած ըլլալով խնդիրը յանձնուեցաւ Պրուսայի առաջնորդին նկատառման։

ՆՊԱՍՏԻ ԽՆԴՐԱՆՔ

Ֆրնտըճագի Տ. Աւետիս քահանան կը ծանուցանէ պատրիարքարան թէ՝ տեղւոյն դպրոցները փակ են՝ նիւթականի չգոյութենէ և եթէ երբեք պատրիարքարանը 25-30 ոսկի չյատկացնէ, Հայ տղաք բողոքական և կաթոլիկ վարժարանները պիտի երթան, ինչ որ վնասակար կը համարի։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎ

Աւելէ առաջ դիտողութիւն եղած էր որ Ռոտոսթոյի Տ. Գարեգին քահանան փոխանակ ծաղկեայ սև փիլօնի, մանիշակագոյն կը հագնի եկեղեցիին մէջ։ Կրօն. Ժողովին ներկայացաւ երէկ յիշեալ քահանան և բացատրութիւններ տուաւ։ Ժողովը յանձնարարեց որ սև փիլօն կրէ, քանի որ իր կոնդակն ալ ըստ այնմ տրուած է։

⁂ Կրօն. Ժողովը Սկիւտար Ս. Խաչի քարոզիչ նշանակեց Խորէն Ծ. վրդ. Պէքիրեանը։

ՍԻԼԻՎՐԻԻ ԱԶԳ. ԳՈՐԾԵՐԸ

Սիլիվրիէն կը գրեն մեզի «Սիլիվրիցի մը»ն.— «Տեղւոյս ազգ. գործերը շատ անկանոն վիճակի մը մատնուած են տարի մը ի վեր և որուն երեսէն կը տառապին Սիլիվրիի հայերը. ասոր իբր պատճառ ցոյց կը տրուի տեղւոյս Տ. Խորէն քհնյ. Ճամճեանի առանց ոևէ բանաւոր պատճառի պաշտօնէ հեռանալուն, ուրկէ ծայր առաւ ժողովրդեան մէջ անհամաձայնութիւնը։ Ազգ. Նորակառոյց վարժարանը մինչեւ այժմ փակ է, ինչ որ զրկանք մըն է դպրոցական տղոց որոնք կը թափառին փողոցները։ Խորէն քհ. Ճամճեան Սիլիվրիէն մեկնեցաւ առանց ոևէ մէկուն լուր տալու, նախապէս համաձայնելով Ռոտոսթոյի ուրիշ քահանայի մը հետ առժամապէս շարունակելու Սիլիվրիի իր պաշտօնը, և այսպէս յիշեալ քահանան շոգենաւով Սիլիվրի կը հասնի և Ճամճեան քհնյ. ալ միեւնոյն շոգենաւով Ռոտոսթոյ ճամբայ կ'ելլէ առ ի բերան ձգելով Սիլիվրեցի հայերը։ Արդէն բաւական ժամանակէ ի վեր Տ. Խորէն քհնյ. Ճամճեանի դէմ դժգոհութիւն կար ոչ միայն հայերու մէջ այլեւ նոյն իսկ տեղւոյս օտարազգիներուն առջեւ իր հոգեւոր պետի պատկառանքը շատոնց կորսուած էր. բոլոր ասոնց պատճառը շատ պարզ է, ինք իր առած 400 ղրուշ ամսականը անբաւական կը նկատէր իր տնական ծախքին և հետեւաբար, ասդիէն անդիէն յաճախ ապօրէն առուտուր ընելով առածը չէր վճարէր. այսպէս իր պաշտօնավարութեան սկիզբէն մինչեւ իր Սիլիվրիէն մեկնիլը բաւական մեծ գումար մը պարտական եղած է տեղւոյս յոյն նպարավաճառներուն, եւ գրեթէ քաղաքին բոլոր էսնաֆ դասակարգին, որոնք վստահութիւն ունեցած են իր կրած օձիքին։ Զարմանալի է որ Ռոտոսթոյի առաջնորդարանը առանց Սիլիվրիի այս խնդիրը քննելու ընդունած է քահանային հրաժարագիրը, նկատի չառնելով սակայն բոլոր այդ առկախ հաշիւները որոնք կը մնան Սիլիվրիի մէջ ի վնաս Սիլիվրիի հայութեան։ Սիլիվրիցիներուն պահանջը այն է որ Տ. Խորէն քհնյ. պէտք է ամէն բանէ առաջ վերադառնայ Սիլիվրի և կարգադրէ իր հաշիւները, անկէ վերջ ուր որ կ'ուզէ թող մեկնի»։

ՀՐԱՒԷՐ

Հայոց Հրատարակչական ընկերութեան վարչական և խմբագրական մարմիններու դիւանները կը խնդրեն մեզմէ ծանուցանել թէ, սոյն երկու ժողովները խառն նիստի կը հրաւիրուին, յառաջիկայ ուրբաթ, 24 սեպտ. ժամը Դուկեանին (Ը. Թ.) Ղալաթիոյ խորհրդարանը։

ՀԱՅ ՏԻԿՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Հայ տիկնանց միութիւնը կը խնդրէ մեզմէ ծանուցանել թէ, Շիշլիի որբանոցին ձեռնակերտներու արհեստանոցի ճիւղին մէջ պատրաստուած օժիտ մը ի տես պիտի դրուի յառաջիկայ ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը, կէս օրէն յետոյ։ Բոլոր տիկիններն ու օրիորդները կը հրաւիրուին Շիշլիի որբանոցը գալ և տեսնել արհեստանոցի ճիւղին աշխատութեան արդիւնքները։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԳ. ԲՈՒԼԵՐԱՅԻ ԱՌԹԻՒ
ՓՈՐՁՈՒԱԾ ԴԵՂ ՄԸ ԲՈՒԼԵՐԱՅԷ
ԶԵՐԾ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Բերայի Լիմօնճեան դեղարանը (նախկին Մանի) պատիւ ունի ծանուցանելու թէ Կ. Պոլսոյ մեծ քոլերային ժամանակ իրենց հանգուցեալ հօր իբր զինուորական դեղագործ պատրաստած մէկ դեղը, որ այն ժամանակ մեծապէս օգտակար եղած էր թէ՛ հանրութեան և թէ՛ օսմ. բանակին, այս անգամ նորոյնութեամբ շինուած է և կը ծախուի յիշեալ դեղարանին մէջ։ Առողջ անձինք առաւ. և իրիկուն քիչ մը քօնեաքի մէջ 10ական կաթիլ կրնան գործածել ճաշին վրայէն։ Իսկ փորհարութեան և խիթերու ատեն ժամը անգամ մը նոյն քանակութեամբ կամ աւելի գործածելու է մինչեւ որ փոխուի, լուծողութիւն և ցաւերը դադրին։

ՏԻԿԻՆՆԵՐ,
ՁԵՐ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐԸ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԵԼԷ ԱՌԱՋ
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ
Տ. ՌՕՍԻ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Բերա, Վարիէթէ թատրոնին մօտ, Սիրք տ'Ալէբի անկիւնը
Մեծ մթերք կիներու յատուկ նորաձեւ ճերմակեղէններու
Պատրաստ եւ չափու վրայ ճերմակեղէններ, որոնք անմրցելի են։
Ծանօթ.— Նորաձեւ ՍԹԷԼԼԱ սեղմիրաններու մեծ մթերք մը հասած է վաճառատունը։
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ՍՈՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ, ՀԱՄՈԶՈՒՄ ԳՈՅԱՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ 7

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՓՈԽԱՌՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

Երէկ զրոյց կը շրջէր թէ օսմ. փոխառութեան մասին [illegible]

ՀԵԼԼԷՆԱՀՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Կ'իմանանք թէ մէկ քանի օր է [illegible] Պ. Տիմօս։

[illegible]

[illegible]

ՎԻՔԹՕՐ ՊԻՐՔԷՆԼԻ
ԿՕՇԻԿԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Մեծ փողոց թիւ 386,
Ղալաթիա, Քարաքէօյ թիւ 17
ԿԸ ԴՏՆՈՒԻՆ ԱՄԵՆԷՆ ՆՈՐ
[illegible]
ՍՈՅՆ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ ՄԷՋ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻՆ ՆԱԵՒ
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼԱՍՏԻԿՆԵՐ
24—7

[illegible] Թիւ 10.0.848.
3—2

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 20—25
ԱԾՈՒԽԻՆ, ՀԱՆՔԱԾՈՒԽԻՆ, ԿՕՔԻՆ, ԱՆԹՐԱՍԻԹԻՆ, ԵՒ ՎԱՌԵԼԻՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ԲԱԶՄԱԹԻՒ ՎԿԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՄԱՐ
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՌԱ
ՍԷՆ-ՊԻԷՐ ԽԱՆ, ՂԱԼԱԹԻԱ, Կ. ՊՈԼԻՍ

Գործակալներ, բլասիէներ կը փնտռուին քաղաքին, արուարձաններուն և գաւառներուն համար։

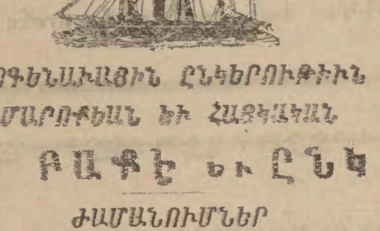

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՈՒՖԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԸ ԵՒ ԸՆԿ.

ԺԱՄԱՆՈՒՄՆԵՐ

Ֆրիժի, *սեպտ.* 27*ին*, *Մարսիլիայէն հոս կը ժամանէ*։
Իօնի, *հոկտ.* 4*ին*, *Նովորօսիսքէն և Պաթումէն*։
Իմէրէթի, » 11 *ին*, *Մարսիլիայէն*։
Ֆրիժի, » 18*ին*, *Նովորօսիսքէն և Պաթումէն*։
Իօնի, » 25*ին*, *Մարսիլիայէն*։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Սեպտ. 28*ին*, *Դշ. իրիկուն*, *ժամը* 4*ին*, Ֆրիժի *շոգենաւը, նաւապետ Ուիթրինէյ դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորօսիսք*։

Հոկտ. 19*ին*, *դշ., առաւօտ ժամը* 4*ին*, Ֆրիժի *շոգենաւը, նաւապետ Ուիթրինէյ, դէպի Մուտանիա, Մարսիլիա*։

Հոկտ. 5*ին*, *Դշ. առտու, ժամը* 11*ին*, Իօնի *շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, դէպի Մուտանիա ու Մարսիլիա*։

Հոկտ. 12*ին*, *դշ. իրիկուն ժամը* 4*ին*, Իմէրէթի *շոգենաւը, նաւապետ Բէքու, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորօսիսք*։

Հոկտ. 26*ին*, *դշ. իրիկուն, ժամը* 4*ին*, Իօնի *շոգենաւը, նաւապետ Պուլ, դէպի Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում եւ Նովորօսիսք*։

135 Թ. ՊԸՔՈՒԼ

Օ ԲԱԼՕՆ Տ'ՕՐ
Պէրա, Տէօրթ Եօլ աղզը,
Խէտիվիէյ Բալասի դիմաց, թիւ 450

ԳԱՐԼՕ ԱԽՆԱՄ

Ամերիկեան կօշիկներ, արանց համար	85 ղր
« *պօթ* » »	85 »
Սթամպօլ ֆօրմայը պօթ, արանց եւ կանանց համար, կապիչով և կոճակով	65
Վիքթէլա պօթ, կապիչով եւ կոճակով	55
Կլասէ օկարբին, Թօքայով, վերջին նորաձեւութեամբ	45
Տղայոց համար, 4—8 տարեկաններու	15
» » 9—15 »	30
Արանց համար կրկնակօշիկ, ամերիկեան	23
Կանանց » »	17
Պզտիկ աղջիկներու » »	14
» *տղոց* » »	11

Ձմրան համար տեսակ տեսակ բանթօֆլներ
5 ամիս պայմանաժամ
ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ 20—6

ԿԸ ՓՆՏՌԵՆՔ
ԱՅՐԵՐ, ԿԻՆԵՐ ՈՒ ՏՂԱՔ

Կ. Պոլսոյ ու գաւառներու մէջ, մեր հիւսելու մեքենաներուն վրայ աշխատելու համար, եթէ կ'ուզեն օրական եւ տնական աշխատութեամբ

15 էն 25 ՂՐՈՒՇ ՇԱՀԻԼ

յայտագիրը ձրի կը ղրկուի։

ՖՐԱՆԿՕ-ՕԹՕՄԱՆ ԸՆԿ.
հիւսելու մեքենաներու տեղական ճարտարարուեստի համար
Գալըճգարու, Ճէլալ պէյ խան, թիւ 33
Օրօզդի-Պաքի դիմաց

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տարին	108 ղր.
» » *վեցամս.*	60 »
Գաւառներու համար տարին.	108 »
» *վեցամսեայ*	60 »
Արտասահմանի համ. տարեկան	35 ֆր.
» » *վեցամսեայ*	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. Հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ. բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումները առանձին կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ ապահով միջոցը Մանտաթն է։

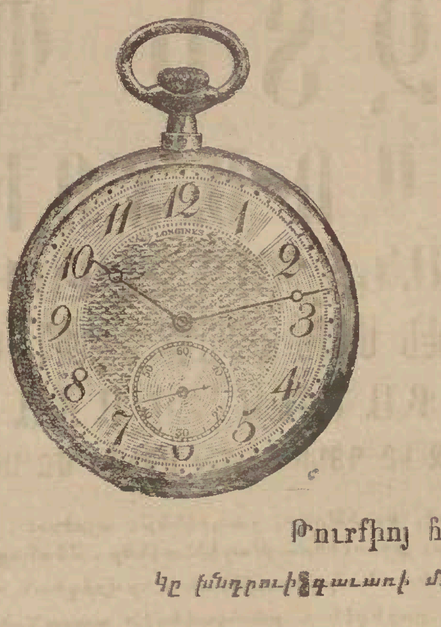

ԼՈՆԺԻՆ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ՄԻԱԿ ԱՄԵՆԱՃՇԴԻՏ ԺԱՄԱՑՈՅՑԸ, *պաշտօնապէս ընդունուած Օսմ. Պատերազմական Նախարարութենէն, Միացեալ-Նահանգներու, Իտալիոյ և Ճափոնի ծովային նախարարութիւններէն, Անգլիոյ, Ռուսիոյ, Սերպիոյ և Քանատայի երկաթուղեաց վարչութիւններէն, ինչպէս նաև Արժանթինի ելեկտրական թրամուէյներու ընկերութիւններէն և բազմաթիւ ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր վարչութիւններէ։*

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՄԵՏԱՂ-ԱՄԷՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

5 Մեծագոյն մրցանակներ.—*Անվերս* (1885), *Բարիզ* (1889), *Պրիւքսէլ* (1897), *Բարիզ* (1900), *Միլան* (1906)։
2 Արտաքոյ մրցման, անդամ ժիւրիի.— *Ժընէվ* (1896), *Թուրին* (1899)։
5 Ոսկիի մրցանակներ, 50է աւելի ուրիշ մրցանակներ Նէօշաթէլի եւ Քիուի դիտարաններէն։
16 Շքադրամներ.— *Բարիզ, Վիէննա, Ֆիլատէլֆիա, Անվերս Ամսթէրտամ, Չիքակօ, են., են.*։

Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ **ՆԱՍԻՊ Խ. ՃԷՃՎԷՃԵԱՆ** եւ **ՈՐԴԻ** Մեծ Շուկայ, Մահճազաճըլար, 44—46. Կ. ՊՈԼԻՍ

Կը խնդրուի [illegible] մէջ սոյն վաճառատան բազմաթիւ յաճախորդներէն, պէտք է ներկայանալէն առնուազն մէկ ամիս առաջ ղրկել իրենց ապսպրանքները, յապաղմանց չենթարկուելու համար։ 50—40

Յիշեալ վաճառատան մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն տեսակ գոհարեղէններ եւ ոսկի շղթաներ։

ԻՆՉՊԷՍ ՓԱՅԼԱԿԸ
ԿԸ ՄԱՔՐԷ ՕԴԸ
ՆՈՅՆՊԷՍ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ՄԱՔՐԷ ԱՐԻՒՆԸ

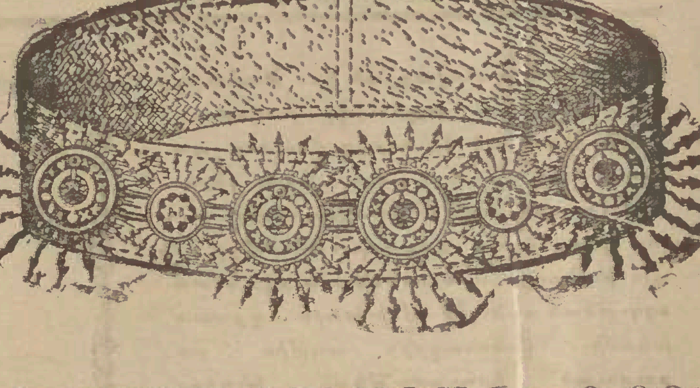

ՄԻԱԿ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ ԵՒ
ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ
ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՏԸ ԶԱՌԱ
Ղալաթիա, Սէն Փիէր խան
Թիւ 25—26

ԵԼԵԿՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻ

ԵԹԷ ԿՈՒԶԷՔ ՄԱՔՈՒՐ ԱՐԻՒՆ,
ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿՈՐՈՎ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԿՐԵՑԷՔ
ԵԼԵՔՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻ
ՈՐ ԿԱՏԱՐԵԼԱԳՈՐԾՈՒԱԾ Է ՏՕՔԹ. ՊԻՇԱՐՏԷՆԻ
ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՄԱՐՏԿՈՑՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՄԲ

ՓՈՐՁԵՑԷՔ
ԲՆՈՒԹԵԱՆ
ԴԱՐՄԱՆՆԵՐԸ

Ամենէն ապահով, լաւագոյն եւ ամենաազդու դարմանն է հետեւեալ հիւանդութիւնները բուժելու համար, որոնք արեան անմաքրութենէն առաջ կուգան.—Գլխացաւ, յօդացաւ, յօդատապ, յօդերու այտում, ջղացաւութիւն, խոստուք, սիալթիք, գլխի պտոյտ, ամլութիւն, անկարողութիւն, ջղային տկարութիւն, կիներու հիւանդութիւններ, ստամոքսի տկարութիւն, ջլախտ, աւազախտ, յիշողութեան կորուստ, նիհարութիւն, կիներու տկարացումը եւայլն։

ԵԼԵԿՏՐԱԲԺՇԿԱԿԱՆ ԳՕՏԻԻՆ գինն է ֆրանք 40 *թիւ* 1. *ֆրանք* 50, *թիւ* 2. *ֆրանք* 75՝ *թիւ* 3։ *Կը ծախուի Փարմասի Ֆրանսէզ, Ս. Ռըպուլ, սիթէ Րուժելի, Բերա։*

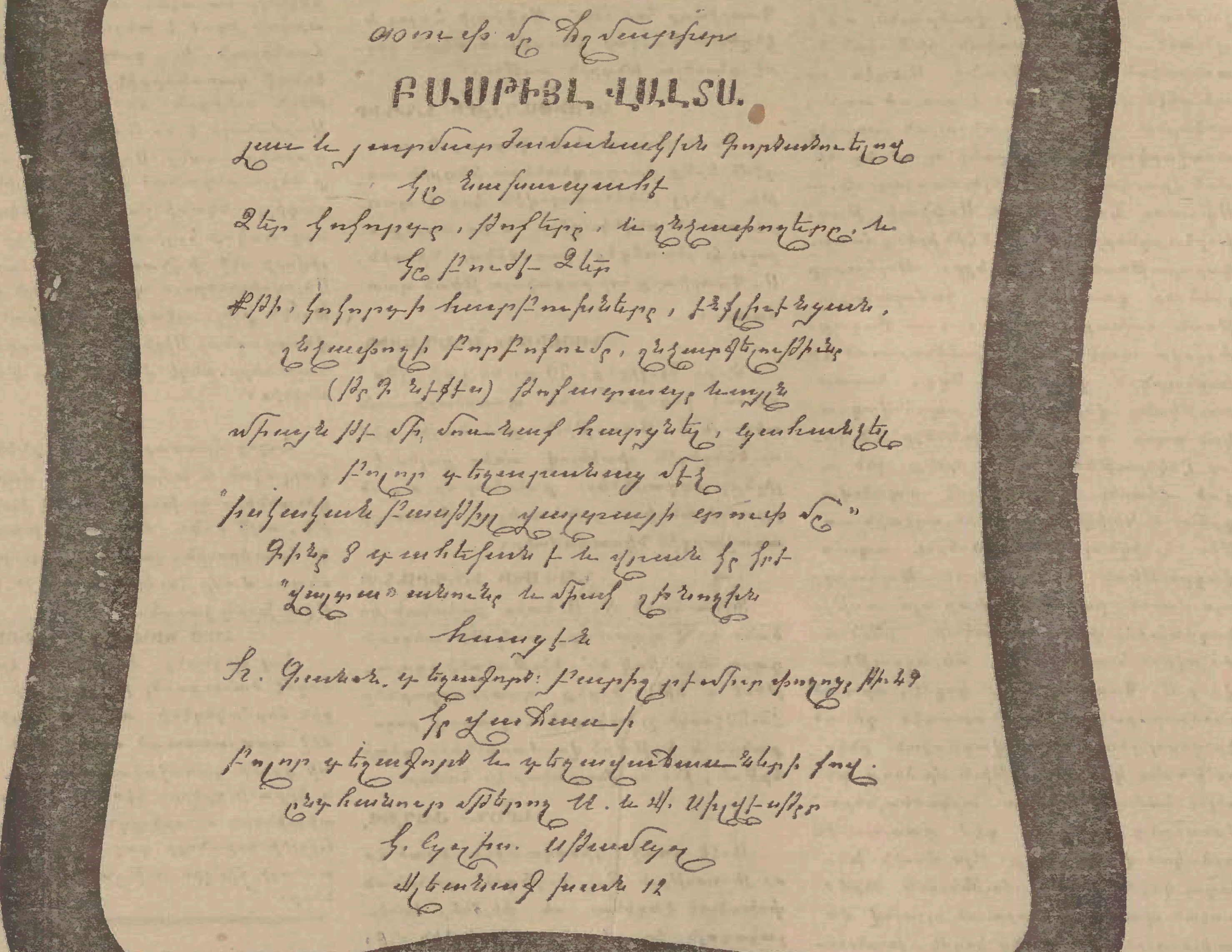

ԲԱՍՐԻՅԼ ՎԱԼՏՍ.

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՍՆՏՈՒԿ
(ԷՄՆԻԷԹ ՍԱՆՏԸՂԸ)
1284 *ԻՆ* ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Օսմ. կառավարութեան երաշխաւորութեան ներքեւ կը գտնուի եւ երկրագործ. պանքան վարչ. բացած է Պոլիս Ճէլալ Օղլու փողոց, իր սեփական շէնքին մէջ

Հետեւեալ պայմաններով դրամ կ'ընդունի եւ փոխառութիւն կ'ընէ։

Դրամ ընդունելու պայմաններ.—

Մէկ տարի եւ աւելի պայմանաժամով աւանդ ձգուած դրամներու համար տարին հարիւրին հինգ տոկոս։

Վեց ամսուան պայմանաժամով ձգուած դրամներուն համար տարին հարիւրին 4 ուկէս։

Առանց պայմանաժամի, ընթացիկ հաշւով, այսինքն ուզուած ատեն դրամը առնելու պարագային, տարին հարիւրին 4 տոկոս կը վճարէ։

Առանց պայմանաժամի կ'ընդունուի մէկ քառորդ ոսկիէն սկսեալ մինչեւ 500 ոսկի։

Փոխառութեան պայմաններ.—

Գոհարեղէններու, ոսկի ու արծաթ առարկաներու և արժեթուղթերու փոխարէն տարեկան հարիւրին ութը տոկոսով դրամ փոխ կուտայ։

Ապահովութեան Սնտուկը տէրութեան շահերուն ծառայող հանրօգուտ հաստատութիւն մըն է և իր գործառնութեանց մէջ ժողովրդեան շահերը կը փնտռէ։ Թէ երկրին և թէ ժողովրդեան շահերուն նպաստաւոր է Ապահովութեան Սնտուկը նախընտրել քան թէ օտար հաստատութեանց հետ գործ ընել։

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Աւարտեցաւ սոյն հոյակապ հանրագիտական բառագիրքը։ Կը ծախուի Մատթէոսեան գրատունը, երկու հատոր՝ 120 *ղրուշի։*

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ԼԱ "ԲՐԵՎՈՒԱԵԱՆԹ"
ԿԵԱՆՔԻ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԱՐԱԳԱՅԻՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՈՎ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1888ԻՆ

Անօնիմական ձեռնարկութիւն, որ կը գործէ ֆրանսական կառավարութեան հակակշռին ներքեւ.—Վարիչն է կեանքի փոխադարձ ապահովագրութիւններու ընկերութեանց երաշխաւորութեան և [illegible] անանուն ընկերութիւնը

ՈՐ ՈՒՆԻ 3.000,0 ՖՐԱՆՔ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ, 3, ՏՕԹՎԻԼ, ՓՈՂՈՑ, ՓԱՐԻԶ

Ապահովագիրներ ամէնուն տրամադրելի, ամիսը 5 ֆր.էն սկսեալ վճարումով

Պանք տը Ֆրանսի մէջ 1910 *Յունիս* 15*ին դրուած գումար՝*

21,000,000 ՖՐԱՆՔԻ ՄՕՏ

Ամէն տեսակ տեղեկութիւններու համար դիմել Կ. Պոլսոյ Տնօրէնութեան
ԿԱԼԱԹԱ Տնօրէն
ԹՕՓՀԱՆԷԼԻ ՔԱՐԱՔ Թ. ՊԸՔՈՒԼ
22—37

15000 ՔՈՒԲՕՆ
ՁՄԵՌՆԱՅԻՆ
ԲԱՐՏԷՍԻՒԻ
ԲԱԼԹՕՅԻ
ԲԱՆԹԱԼՕՆԻ
ՀԱՄԱՐ
ՑԱՆԳԷՋԻ ԹԻԼԵՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԳԻՆԵՐՈՎ

ՊԷՏՔ Է ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ԱՅՑԵԼԵԼ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՊՈԼԻՍ, Սիրքէճի, Թրամուէյ Ճատտէսի, Քէօփրիւլի խան, թիւ 24
ԱՆԳԼ. ԱՍՈՒԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՔՈՒԲՕՆՆԵՐ
ԱՆՓՈՓՈԽ ԳԻՆ

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ ԲԱՑ Է ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ 3—20
Փոխարժէքը կը վճարուի այն ապրանքներուն որոնցմէ գոհ չի մնար յաճախորդը

ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՄԷՆ ԿՈՂՄ ՓՆՏՌԵՑԷՔ
Ռուսական Օ ՏԸ ՔՕԼՕՆԵԸՆ
ՓԱՐԻԶ ԵՒ ՄՈՍԿՈՒԱ
Զտուած Օ ՏԸ ՔՕԼՕՆԵԸ
Օ ՏԸ ՔՕԼՕՆԵԸ *Թիւ* 65
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԷՔՍԹՐԷ
ՔԱՐՖԻՒՄԸՐԻ, ՄՕՏԷՐՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԷՆ, ՓԱՐԻԶ ՄՈՍԿՈՒԱ
Ընդհանուր ներկայացուցիչ բովանդակ Թուրքիոյ համար
Թ. ԲՈՒՍԴԻԱՆՈՒ

Մերանոց՝ ռուսական առեւ. վաճառատուն Բերա, Բասաժ Բանեայա, թիւ 4
լաւագոյն լուսաւորութիւնը հանեսով վառուած լամբարներու համար

Ամէն ոք քարիւղով լամբարներուն տեղ կրնայ գործածել մեր լամբարները, առանց ոեւէ ծախք ընելու։

Խիստ չափաւոր գիներով կը ծախուին Էսանս Տէնարուրա, *լուսաւորութեան համար պատրաստուած մանուածարար. Էսանս Տէնարուրայի կեդրոնը* Ռամլուն, *ձեր ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմ իմ նշանառախտակիս վրայ։*

Ռուսական առեւտրական վաճառատուն, Բերա մեծ փողոց,
Բասաժ Բանեայա, թիւ 4 6—13

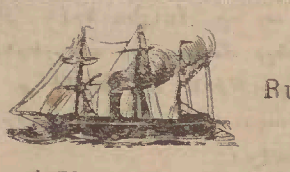

Cie Russe

Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

Ուր 17, 30 *Տարտանէլ, Իզմիր, Պիրէօս, Աղեքսանդրիա. ժամը* 11*ին*։
Բշ 13/26 *Օտեսա. ժամը* 4*ին*։
» » *Սէվաստոպոլ. ժամը* 8*ին*։
Ուր 30,17 *Տարտանէլ, Միթիլէն, Իզմիր, Քիոս, Հռոդոս, Մերսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպոլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոր-Սայիտ և Աղեքս. ժամը երեկոյեան* 4*ին*։
Եշ. 16 29 *Օտեսա. ժամը* 10*ին*։
Դշ. 14 27 *Ինէպոլի, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, և Պաթում կէս օրէ առաջ ժամը* 10*ին*։
Շբ. 1/18 *Վառնա, Օտեսա, Պուրկազ, Իրիկուան ժամը* 4*ին*։
Կիր. *Տարտանէլ, Իզմիր, Պիրէօս, Աղեքսանդրիա, ժամը* 11*ին*։